

Avdeling for helse og sosialvitenskap

Vetle Johan Dagfinrud

## Masteroppgåve

# Fotballtrenaren og strukturelle faktorars påverknad på treningskvardagen til jenter og gutar i ungdomsfotballen

Ei studie av fire klubbar på Vestlandet

Football coaches, gender and structural factors' influence on training and  
development for youth in four clubs in Western Norway

Master i kroppsøving og idrett

2020

# Innhald

|                                                                              |           |
|------------------------------------------------------------------------------|-----------|
| <b>SAMANDRAG .....</b>                                                       | <b>5</b>  |
| <b>ABSTRACT .....</b>                                                        | <b>6</b>  |
| <b>1. INTRODUKSJON .....</b>                                                 | <b>7</b>  |
| 1.1 PROBLEMSTILLING .....                                                    | 7         |
| 1.2 TIDLEGARE FORSKING PÅ FELTET .....                                       | 8         |
| 1.3 GANG I OPPGÅVA.....                                                      | 11        |
| <b>2. TEORI .....</b>                                                        | <b>12</b> |
| 2.1 BOURDIEUS SOSIOLOGISKE TEORiar .....                                     | 12        |
| 2.1.1 <i>Samfunnets objektive strukturar</i> .....                           | 12        |
| 2.1.2 <i>Kapital</i> .....                                                   | 12        |
| 2.1.3 <i>Sosiale felt</i> .....                                              | 13        |
| 2.1.4 <i>Habitus</i> .....                                                   | 13        |
| 2.2 KJØNNSROLLER OG MASKULIN DOMINANS .....                                  | 14        |
| <b>3. METODE .....</b>                                                       | <b>16</b> |
| 3.1 FELTARBEID .....                                                         | 16        |
| 3.1.1 <i>Feltarbeidets gang</i> .....                                        | 16        |
| 3.1.2 <i>Forskar på eige felt</i> .....                                      | 17        |
| 3.2 DOKUMENTANALYSE .....                                                    | 18        |
| 3.3 OBSERVASJON .....                                                        | 18        |
| 3.4 SEMISTRUKTURERTE KVALITATIVE INTERVJUSAMTALAR.....                       | 18        |
| 3.5 INFORMANTUTVAL .....                                                     | 19        |
| 3.5.1 <i>Tabell 1. Oversikt over trenarane i prosjektet</i> .....            | 20        |
| 3.5.2 <i>Tabell 2. Oversikt over trenarkoordinatorane i prosjektet</i> ..... | 21        |
| 3.6 ANALYSER AV DATAMATERIALET .....                                         | 21        |

---

|           |                                                     |           |
|-----------|-----------------------------------------------------|-----------|
| 3.6.1     | <i>Analyser av sportsplanar</i> .....               | 22        |
| 3.7       | STYRKER OG AVGRENSINGAR.....                        | 22        |
| 3.8       | ETISKE OMSYN .....                                  | 23        |
| <b>4.</b> | <b>RESULTAT OG DRØFTING</b> .....                   | <b>25</b> |
| 4.1       | VARGE IF.....                                       | 25        |
| 4.1.1     | <i>Sportsplan</i> .....                             | 25        |
| 4.1.2     | <i>Trenings og kamptilbod</i> .....                 | 25        |
| 4.1.3     | <i>Hospitering og differensiering</i> .....         | 26        |
| 4.1.4     | <i>Krav til kvalifikasjonar for trenarane</i> ..... | 27        |
| 4.1.5     | <i>Innhald i treningane</i> .....                   | 27        |
| 4.1.6     | <i>Fysisk trening</i> .....                         | 28        |
| 4.1.7     | <i>Rammefaktorar</i> .....                          | 29        |
| 4.1.8     | <i>Jenteløftet og akademiklassifisering</i> .....   | 31        |
| 4.1.9     | <i>Klubben</i> .....                                | 32        |
| 4.2       | SK BJØRN .....                                      | 32        |
| 4.2.1     | <i>Sportsplan</i> .....                             | 32        |
| 4.2.2     | <i>Rammefaktorar</i> .....                          | 33        |
| 4.2.3     | <i>Jenteløftet</i> .....                            | 34        |
| 4.3       | FUGLEVIK IL .....                                   | 35        |
| 4.3.1     | <i>Sportsplan</i> .....                             | 35        |
| 4.3.2     | <i>Rammefaktorar</i> .....                          | 35        |
| 4.3.3     | <i>Jenteløftet</i> .....                            | 37        |
| 4.3.4     | <i>Klubben</i> .....                                | 37        |
| 4.4       | HAVØY IL .....                                      | 38        |

---

|       |                                                       |           |
|-------|-------------------------------------------------------|-----------|
| 4.4.1 | <i>Sportsplan</i> .....                               | 38        |
| 4.4.2 | <i>Hospitering</i> .....                              | 39        |
| 4.4.3 | <i>Rammefaktorar</i> .....                            | 39        |
| 4.4.4 | <i>Jenteløftet og akademiklassifisering:</i> .....    | 40        |
| 4.4.5 | <i>Klubben</i> .....                                  | 40        |
| 4.5   | GENERELLE TENDENSAR .....                             | 41        |
| 4.5.1 | <i>Sportsplanar</i> .....                             | 41        |
| 4.5.2 | <i>Rammefaktorar</i> .....                            | 42        |
| 4.5.3 | <i>Jenteløftet</i> .....                              | 43        |
| 4.5.4 | <i>Kretstiltak</i> .....                              | 44        |
| 4.5.5 | <i>Serieorganisering</i> .....                        | 45        |
| 4.6   | HALDNINGAR .....                                      | 46        |
| 4.6.1 | <i>Fotball er for gutar</i> .....                     | 46        |
| 4.6.2 | <i>A-laget er herrelaget</i> .....                    | 48        |
| 4.6.3 | <i>Damefotball - Ein idrett verdt å sjå på?</i> ..... | 49        |
| 4.7   | HOSPITERING.....                                      | 52        |
| 4.8   | DRAUMEN OM EI FOTBALLKARRIERE.....                    | 54        |
| 4.9   | FORELDREGRUPPER.....                                  | 55        |
| 4.10  | ULIKSKAPAR MELLOM KJØNNA .....                        | 56        |
| 4.11  | OPPFØRSEL TRENARAR.....                               | 58        |
| 5.    | <b>KONKLUSJON</b> .....                               | <b>61</b> |
|       | <b>LITTERATURLISTE</b> .....                          | <b>64</b> |
|       | <b>TABELLOVERSIKT</b> .....                           | <b>68</b> |
|       | <b>VEDLEGGSOVERSIKT</b> .....                         | <b>69</b> |

---

## Samandrag

Tematisk tek studien utgangspunkt i haldningar og sosialisering i samband med strukturelle faktorar som påverkar tilbodet jenter og gutar får i ungdomsfotballen, gjennom studiar av fire ulike klubbar på Vestlandet. Utgangspunktet er at det finns lite forskingsbasert kunnskap om temaet både i Noreg og på verdsbasis, trass i at fotballen er den største idretten for begge kjønn. Studiens rammeverk tek utgangspunkt i teori og tidlegare forskning rundt kjønn og makt på idrettsfeltet. I denne samanheng er teoriane til Bourdieu og Connell sentrale.

Metodisk har eg nytta feltarbeid, semistrukturerte intervju av koordinatorar og trenarar i ungdomsfotballen og dokumentanalyser av sportsplanane til klubbane. Resultata blir framstilt gjennom temabaserte analyser som syner korleis kjønnet er avgjerande for kva tilbod og moglegheiter du får innan fotballen. Dette er sentralt i arbeidet rundt kartlegging og utjamning av ulikskapane kjønna møter i fotballen.

Resultat: Jenter og gutar har ulike grunnlag for å utvikle seg i ungdomsfotballen. Mange rammefaktorar er like, men gutane har mellom anna langt fleire trenarar. Andre fenomen som fører til ulikskapar er korleis haldningane frå samfunnet, foreldregruppene og fotballfeltet generelt påverkar moglegheitene kjønna får på feltet. Ekte fotball er stadig herrefotball, og proffdraumen er langt meir realistisk for ein gut enn for ei jente. Dette blir formidla til gutar og jenter frå tidleg alder, og påverkar aksjonane til kjønna på feltet. Oppgåva blir illustrert ut frå informantanes forteljingar rundt gutar og jenters strukturelle faktorar i ungdomsfotballen. Gjennom dette ser ein at jenter og gutar i ungdomsfotballen opererer i ulike posisjonar i fotballfeltets hierarkiske strukturar.

Nøkkelord: Ungdomsfotball, kjønn, hegemonisk maskulinitet, idealfemininitet.

## Abstract

Thematically the study originates in attitudes and socialization in consideration with structural factors affecting the offer that girls and boys get in youth football, through a study of four clubs in the western part of Norway. The origin of the study is that there is little science based research on the subject, both in Norway and on a world basis, despite of the fact that football is the world's biggest sport for both genders. The framework of the study has its origin in theory and previous research on gender and power in the sporting field and the construction of gender in youth football. In this context the theories of Bourdieu and Connell will be most central, through the use of terms such as capital, habitus, masculine dominance, hegemonic masculinity and ideal femininity.

Methodically the study is based on field work, semi structural interviews of coordinators and coaches of youth football, and document analysis of each club's Sportsplan. The results have been projected through theme based analysis that shows how gender is crucial for the offers and possibilities you receive within football. This is central for the work regarding mapping and equalizing of the differences the genders are facing in football.

Results: Girls and boys do not have the same basis to evolve within youth football. Many of the surrounding prerequisites are the same, but boys have the upper hand when it comes to the number of coaches. Other phenomena's leading to indifference is how the attitudes in society, the parenting groups and the field of football in general affects the possibilities given to genders on the field. Real football is still considered only as men's football, and the dream of becoming a pro seems a lot more realistic for boys than girls. This is conveyed to boys and girls from an early age and affects the actions of the genders at the field. The study is illustrated based on the informants' stories around boys and girls' structural factors in youth football. Through this it becomes obvious that girls and boys in youth football operate in different positions regarding the structural hierarchy in football.

Key words: Youth football, gender, hegemonic masculinity, ideal femininity.

# 1. Introduksjon

Fotballen har alltid vore ein stor del av mitt liv, og eg har brukt utallige timar på den lokale kunstgrasbana opp igjennom åra. I seinare tid har eg arbeidd mykje på FFO, i tillegg til å spele sjølv. Tematisk sett var fotballen difor eit heilt naturleg val for meg å studere nærmare. I tillegg var kjønn og fotball også temaet i bacheloroppgåva mi (Dagfinrud & Kragset, 2017), der eg skreiv om ulikskapar i måten trenarar behandlar kvinner og menn i toppfotballen på. I denne oppgåva kom trenarane med utsegn som: *Jeg snakker med politikere, jeg snakker med NFF, og jeg får ikke noe gjennomslag. Det er som å snakke inn i en stor boble med masse idioter inni. Fotballspillere på kvinnesiden blir diskriminert fra de er små, og det synes jeg er trasig i et land som Norge. Derfor så blir det en del forskjeller. Og: Petter mener at man er nødt til å behandle kvinner og menn ulikt: «Dette gjelder i alle idretter, ikke bare fotball. For kvinner er en egen rase. Det har jeg lært etter hvert. Det er stor forskjell»* (Dagfinrud & Kragset., 2017, s.35). Det blei såleis ei stor overrasking for meg at ulikskapane var så store, då inntrykket eg ofte har fått er at vi i likestillingslandet Noreg tilbyr like moglegheiter anten du er kvinne eller mann. Difor var desse utsegna også noko eg ynskte å undersøke nærmare: er det slik også i ungdomsfotballen? Og eventuelt kvifor er det slik at fotballen og idrettsfeltet synest å vere ein stad der gamle og tradisjonelle haldningar framleis gjer seg gjeldande? Desse spørsmåla har danna grunnlaget for utforminga av problemstillingane mine i denne studien.

## 1.1 Problemstilling

Hovudproblemstillinga mi er: *Korleis påverkar strukturelle faktorar treningskvardagen og talentutviklinga til gutar og jenter i fire klubbar på Vestlandet? Med undersproblemstillingane: Korleis opptrer fotballtrenarar overfor gutar og jenter i ungdomsfotballen i fire klubbar på Vestlandet? Og: Kva for likskapar og ulikskapar finns med omsyn til kjønn i ungdomsfotballen i desse klubbane?*

Resultat og drøfting kjem til å ha eit hovudfokus på jentefotballen. Årsaka til dette er behovet at det synest å vere eit behov for forskning på feltet, då mellom anna Pfister (2015) syner ulikskapar mellom kjønna på fotballfeltet i at det er langt meir forskning på herre- og gutefotball, enn på kvinnesida. Gutane vil sjølvstundt også bli nemnde der dette er naturleg, mellom anna som eit samanlikningsgrunnlag for likskapar og ulikskapar, men det er viktig å presisere at hovudfokuset i denne studien vil vere jentenes kvardag på feltet.

## 1.2 Tidlegare forskning på feltet

Kvinnefotballen si historie fungerer nærmast som ei lupe som viser oss vesentlege trekk, også ved vårt eige samfunn si nære historie. Rett nok har ein ikkje grunnlag for å hevde at det skjer ei systematisk nedvurdering av kvinneidrett, men stereotypiane, haldningar og doxa er truleg likevel med på å forsterke ei kjønnsbasert forskjellsbehandling. Dette er noko som også den amerikanske sosiologen, Michael Messner (2011), skildrar når han seier at ulikskapane mellom kjønna, i idrettssamanheng, er sosialt konstruerte, og at når trenarar og andre vaksenpersonar i ungdomsfotballen gjer forskjell, så er dei med på å naturalisere ulikskapane. Gjennom si forskning på kjønn og fotball, har Messner (2011) mellom anna kome fram til at trenarane betrakta jenter som meir samarbeidsvillige, gruppeorienterte, samt meir opptekne av rettferd, medan gutane vart sett på som meir aggressive, konkurranseorienterte og individualistiske. Dette synet på kjønna, seier Messner (2011), bidreg til ei gjennomgåande forskjellsbehandling frå samfunnet si side, både i forhold til forventingar og behandling av dei unge, noko som igjen leier til samfunnsskapte ulikskapar mellom kjønna som i utgangspunktet ikkje var der. Gjennom mi studie ynskjer eg difor å rette eit søkelys mot nokon av dei *blinde flekkane* vi kanskje har innan feltet.

Fotball blir framleis sett på som ein typisk maskulin idrett, med verdiar tett knytt til hegemonisk maskulinitet (Fasting,2001;Fundberg,2003). Fundberg (2003) viser korleis fotballens maskuline hegemoni held stand gjennom uttrykk som å «spele som ei kjærring» og at gutar tidleg lærer at femininitet og homofili er noko som *ekte* fotballspelarar skal distansere seg frå, samt at kvinnelege fotballspelarar er noko som er fundamentalt feil i forhold til fotball. Olofsson (1989) slår fast at det finns ingen kvinneleg idrett, berre kvinner som deltek i mannleg idrett i si doktoravhandling: *Har kvinnorna en sportslig chans?*

Trass i manglande likestilling på feltet er fotball den største idretten for kvinner i dagens Noreg (Skogvang,2014;Eriksen & Seland,2019). Norges fotballforbunds årsrapport (2019) viser at det i dag er 68 183 gutar og 33 107 jenter som spelar aktivt i ungdomsfotballen (13-19 år). Sjølv i dag ser ein tydelege trekk gjennom at gutar i ofte får fleire og betre kvalifiserte trenarar, samt betre treningsforhold enn jentene (Fasting og Sisjord,2000), og ein har eit 25:1 forhold med talentutviklarar: For kvar talentutviklar i jentefotballen, har dei i gutefotballen 25 (Aas,2017). I mi studie ynskjer eg mellom anna å sjå nærmare på om jenter og gutar blir behandla likt av trenarane i ungdomsfotballen. Dette finns det lite tidlegare forskning på, men liknande forskning i andre idrettar antyd at ulikskapar kan førekome. I Giske et al (2013) sin

rapport frå tennis finn ein at dei fleste mannlege trenarane i prosjektet synest det er enklare å forstå og kommunisere med gutar enn med jenter i treningssamanheng.

Også foreldra synes å behandle jenter og gutar ulikt i fotballen. Fundberg og Lagergrens (2015) fann i sine studiar av ungdomsfotball i Sverige at foreldra verdset gutar og jenter si idrettsdeltaking på ulike grunnlag. Hos jentene er foreldra glade for at døtrene er fysisk aktive og ein del av eitt sosialt miljø, så lenge det ikkje går ut over skulearbeidet. I den studien reagerte foreldra sterkt då dei fekk høyre at jentene på eitt av ungdomslaga skulle auke treningstalet frå tre til fire treningar i veka, der mellom anna argument som at jentene også hadde andre aktivitetar utanom fotballen og at dei skulle ha nok tid til skulearbeid var dominerande. Foreldra i studien overraska over graden av interesse døtrene viste for fotballen, og at dei *framleis* spelte fotball i det heile (Fundberg & Lagergren,2015).

Litt av årsaka til desse tendensane kan vere at måten menn utøver idretten på har blitt norma for den gode prestasjon, såleis blir ikkje kvinnefotballen teken like alvorleg som herrefotball (Skogvang,2006;Eliasson,2009;Pfister,2015). Skogvang(2006) til at det enno er slik at det ligg langt meir prestisje i å trene gutar, samstundes som det i mange klubbmiljø framleis er slik at prestisje og ressursar i hovudsak er knytte til herrelagets prestasjonar (Skogvang,2014), og at dei fleste trenarar føretrekk å trene herrelag grunna økonomiske føresetnader, blesten rundt herrekampar, samt at det gir høgare status å trene menn (Skogvang,2006). Truleg påverkar maskuline og feminine verdiar også korleis kjønna dannar relasjonar med andre. Bjerrum Nielsen og Rudberg (1988) hevder at for å lykkast i å danne fortrulege, gode relasjonar, så har jentene lært at dette skjer gjennom likskapar i det personlege rom, medan gutane på si side lærer at dei gjer det same gjennom å syne og framheve ulikskapar i det offentlege rom. Eliasson (2009) skildrar korleis gutar og jenter dannar venskap i barnefotballen. Ho hevdar at jenter lærer at for å få mange vener og bli populær så må dei vere snille, medan gutane i langt større grad opplever at om dei er gode i fotball så blir dei meir populære og får fleire vener.

I samband med kvinners status på fotballfeltet, står media sentralt. Studiar syner at representasjonen er ulik både når det kjem til mengde og type dekning (Brookes,2002). Herrefotballen har blitt den dominerande medieidretten medan kvinner sjeldan får ta del (Hjelseth & Hovden,2014;Skogvang,2009). Lippe (2007) syner at fotballen utgjer 36% av alle sportsoverføringar på TV, medan kvinnefotballen utgjer ikkje meir enn 7% av totalen, og Bergstrøm (2014) viser at over 90% av medias fotballdekning omhandlar herrefotball, noko som Skogvang (2014) kallar «herrefotballnormen».

Media, status og samfunnets haldningar påverkar truleg også jentenes tru på eigne moglegheiter til å kunne leve av fotballen. Eriksen og Seland (2019), Skogvang (2006) og Fundberg og Lagergren (2015) syner at jenter ikkje berre har ei lågare tru på at dei skal kunne få ei fotballkarriere, men at dette også er den generelle haldninga i samfunnet. Dei fortel mellom anna korleis unge jenter til ei kvar tid finn seg i eit miljø i form av skulen, klubbane, foreldre og samfunnet, og at desse stadig signaliserer overfor jentene at dette ikkje er noko realistisk, som er verdt å satse på. Skogvang (2006) fortel at både jenter og gutar sit på ein draum om å verte profesjonelle fotballspelarar, men at draumen er langt meir realistisk og realiserbar for menn enn for kvinner.

Trass i ulikskapane forskinga syner, så står det tydeleg i Idrettspolitisk dokument (Norges idrettsforbund,2015) at idretten praktiserer ei nulltoleranse for diskriminering uansett kjønn (Norges idrettsforbund,2015 s.28). I seinare tid har også Norges fotballforbund (NFF) innført ei satsing, ‘‘Jenteløftet’’, for å betre situasjonen for jentene. NFF skriv i sin handlingsplan (NFF’s handlingsplan,2017) om «Jenteløftet» at:

Økt jentedeltakelse i alle ledd og på alle nivåer vil være en berikelse for hele fotballorganisasjonen. Norge har en ledende posisjon i verden når det gjelder antallet aktive jenter, og fotball er for lengst Norges største jenteidrett. (...) Nå skal vi samles til et felles krafttak (...) Det er et viktig mål for NFF å arbeide for annerkjennelse av fotball for jenter.

Samstundes har ein innført akademiklassifiseringa, som er NTFs (Norsk toppfotball) satsing, starta opp i 2017, med mål om å betre fotballnasjonen si prestasjonskraft i toppfotballen ved å utvikle fleire og betre spelarar for toppklubbane på gutesida i norsk fotball (Norges fotballforbund,2018). Akademiklassifiseringsrapporten syner at det i perioden 2018 - 2023 skal brukast over 320 millionar kroner på spelarutvikling, igjen på gutesida (Norges fotballforbund,2018).

Også i noverande strategiplan (vedteken på NFF-tinget den 8.mars 2020) beslutta NFF å halde fram med å ha jente- og kvinnefotball som satsingsområde. Dette har i år fått ei enno tydelegare rolle då «jenter» har blitt lagt til som eitt av kjerneområda i strategiplanen for 2020-2023. I tillegg kjem dei til å fokusere særskilt på å:

...utvikle en helhetlig strategi for kvinnefotball i Norge – og at dette blir en kunnskapsbasert strategi (og ikke bare handler om antall kvinnelige spillere, dommere, trenere og ledere, men tar utgangspunkt i at det er forskjell på jenter og gutters motivasjon, som eksempel).

Pfister (2015) fortel at liknande prosjekt og større kampanjar, til dømes i Tyskland er (på same måte som jenteløftet) midlertidige prosjekt. Likevel vil den forskingsbaserte kunnskapen og praktiske erfaringar vere avgjerande for det vidare arbeidet med utvikling av kvinnefotball

både lokalt, nasjonalt og på verdsbasis (Pfister,2015). Såleis kan funna frå mi studie vere nyttige i den vidare utviklinga av jenteløftet.

### 1.3 Gang i oppgåva

Oppgåva blir framstilt gjennom først ei skildring av det teoretiske utgangspunktet for studien, ei blanding av Bourdieu sin sosiologiske og Connells kritiske feministiske teoriar. Vidare vil lesaren få innsikt i dei metodiske vala for studien, samt dataanalysene og drøftingar rundt etiske problemstillingar.

I kapittel 4 *Resultat og drøfting* kjem eg først til å presentere ein del resultat frå dei ulike klubbane. Føremålet med å strukturere framstillinga av resultata og drøftinga slik, er å kunne gi ei god oversikt og eit godt innblikk i kvar enkelt klubb før vi byrjar på drøftinga. Ei oppdaging eg har gjort er at det er store ulikskapar mellom sportsplanane til klubbane, ein finn alt frå store og mange ulikskapar på kjønna som at dei har delt jente- og gutefotballen inn i ulike kapittel, til planar som med første augekast har framstått som nærmast kjønnsnøytrale. I min presentasjon har eg valt å dele inn presentasjonen av sportsplanar ut i frå tema som er aktuelle i dei ulike klubbane sine sportsplanar. Såleis kjem mengda funn til å variere frå klubb til klubb alt etter kor mykje av stoffet i sportsplanane som har vore relevant å ta tak i. Særskilt i Varge IF var det mykje å ta tak i, klubben har ein heilt kjønnsdelt plan i ungdomsfotballen, med til tider store ulikskapar mellom kjønna.

I drøftinga i kapittel 6.5 *Generelle tendensar* kjem eg til å gå nærmare inn på dei felles tendensane som ein ser mellom klubbane, samt å prøve å forklare kvifor ein finn ulikskapar i dei strukturelle faktorane til jenter og gutar i ungdomsfotballen på Vestlandet. Der kjem eg til å gå nærmare inn på drøftingane rundt til dømes rammefaktorar, trenarane sin oppførsel, foreldregrupper, haldningar, samt kretstiltak for talenta og serieorganiseringane hos kjønna. Vidare kjem eg til å fordre å forklare kvifor strukturelle ulikskapar mellom kjønna, samt ulik behandling og føresetnader for deltakinga til jenter og gutar i ungdomsfotballen finn stad. Mellom anna gjennom å drøfte foreldrerolla (kapittel 4.9), moglegheitene til å leve av fotballen (kapittel 4.8), samt trenarens oppførsen (4.11). Drøftingane kjem til å basere seg på eigne funn, tidlegare forking, samt dei teoretiske perspektiva til Connell og Bourdieu.

## 2. Teori

### 2.1 Bourdieus sosiologiske teoriar

#### 2.1.1 Samfunnets objektive strukturar

Dei objektive strukturane i samfunnet eksisterer uavhengig av om aktørane er kjende med dei eller ei. I forklaringa av objektive sosiale strukturar har vi tre sentrale omgrep: det sosiale rom, sosiale felt og kapital (Bourdieu,1984). Det sosiale rom skildrar fordelinga av kapital og klassestrukturen i samfunnet. Samstundes kan det skildrast som ein hierarkisk struktur av sosiale, relasjonelle posisjonar, baserte på mengda kapital individet innehar (Bourdieu,1984). Det må også seiast at samansetninga av ulike former for kapital bidreg til å posisjonere aktørane ulikt alt etter kva som blir rekna som kapital av verdi i rommet.

#### 2.1.2 Kapital

Kapital er knappe ressursar som det eksisterer ei konkurranse om mellom aktørar og grupper i samfunnet (Bourdieu,1999). Grunnen til at vi kjempar om kapital, er at den dannar eit grunnlag for maktfordelinga i samfunnet (Bourdieu,1995). Ein kan seie at kapital parallelt er både mål og middel: det blir skapt og uttrykt gjennom sosial samhandling der målet blir å akkumulere enno meir kapital (Bourdieu,1995).

Kapital blir nytta i ein langt vidare forstand enn berre økonomi, og inneheld mellom anna også kulturell, sosial og *symbolsk kapital* (Bourdieu,1995). Symbolsk kapital er det som av sosiale grupper tilkjennes verdi og inneheld en hvilken som helst form for kapital (fysisk, økonomisk, kulturell, sosial) (Bourdieu, 1996). *Økonomisk kapital* inneber alle former for økonomiske ressursar, til dømes aksjar, eigendom eller formue. *Kulturell kapital* omhandlar alt ein har tileigna seg for å meistre dei dominerande kulturelle kodane i eit samfunn. Denne kan igjen delast inn i tre undergrupper: kroppsleg, objektiv og institusjonell kapital (Bourdieu,1986). Den kulturelle kapitalen blir i hovudsak kroppsleggjort og internalisert gjennom habitus (Bourdieu,1986). I så måte blir tileigninga av kunnskap, dugleikar og haldningar gode dømer på kroppsleggjort kulturell kapital. Dersom ein skal skaffe seg denne forma for kapital er det heilt fundamentalt at aktøren blir eksponert for kulturelle praksisar som han kan tileigne seg. Såleis blir sosialiseringa ein elementær prosess for tileigninga. Den institusjonaliserte forma for kulturell kapital fokuserer mellom anna på skulemessige forhold (Bourdieu,1986) eller andre samfunnsinstitusjonar som fotballklubben. Den tredje hovudforma for kapitalar er *sosial kapital*, denne viser til ressursane aktøren har knytt til sosiale nettverk, vener og kjenningar.

Den sosiale kapitalen kan gjennom sosiale koplingar sørgje for fordelar i det sosiale livet til aktøren (Bourdieu,1986). Sosial kapital gir såleis makt gjennom moglegheita til å mobilisere eit nettverk for å skaffe aktøren fordelar som elles ville synast vanskelege å nå (Bourdieu,1986). Til dømes til at ein far kunne nytte sine kontaktar innan eit fotballmiljø til sørgje for at sonen eller dottera skal kunne på moglegheita til å spele på førstelaget.

### 2.1.3 Sosiale felt

Sosiale felt er ei sfære, arena og institusjon i det sosiale rom (Bourdieu,1995). Eit felt er ein sosial arena, samstundes som det kan nyttast som analytisk omgrep til analyser av sosiale praksisar. På mange måtar liknar felt det sosiale rom. Det sentrale skilet er måten posisjonane i det sosiale rom tek utgangspunkt i den totale mengda, i tillegg til samansetjinga av *generell* kapital, medan plasseringa til aktøren i eit sosialt felt omhandlar *særeigen* kapital - særskilt verdifulle på det enkelte feltet. Til dømes vil kroppsleg kapital ha langt større betydning innan idrettsfeltet, enn kva det vil generelt i det sosiale rom. Grunna dette har feltet ein relativ autonomi fordi makta i feltet baserer seg på spesifikke kapitaltypar (Bourdieu,1995). Til dømes vil den ulike fordelinga av symbolsk kapital føre til at jenter og gutar blir ulikt plasserte i hierarkiet på fotballfeltet (jf. kapittel 4.6 og 4-8).

Sosiale felt er baserte på kamp om kapital. Aktørane kjempar om posisjonar gjennom akkumulering av spesifikk kapital som krevjast på feltet. Fundamentalt for denne kampen er rådande *doxa* på feltet (Bourdieu,1995). I omgrepet *doxa* ligg det at ein innan eit felt har nokre udiskutable sanningar og premiss som dominerer. Føresetnadane for at *doxa* skal finne stad er at den ikkje blir gjort eksplisitt på noko vis, men at den likevel fungerer i praksis. *Doxa* bidreg til ei kollektiv forståing for kva ein på bestemte felt ser på som rett og urett, normalt og unormalt, samt kva kvalifikasjonar som har verdi. Slike åtferdsreglar fungerer på ein førrefleksiv måte og blir delvis kroppsleggjorde (Bourdieu,1995). I denne studien er eksempel på slike *doxa* at kvinner og menn på seniornivå får ulike rammefaktorar og at trenarar for herrelag tener meir enn trenarar for kvinnelag i fotballen (jf. kapittel 4.5), samt at «A-laget» i ein klubb er herrelaget (jf. kapittel 4.6.2).

### 2.1.4 Habitus

Habitus omfattar sjølve kjernen i Bourdieus handlingsteori og aktørforståing, og skildrar korleis aktørane medverkar og har ei påverkingskraft i Bourdieus samfunnsontologi, såleis er det ikkje berre sosiale strukturar som avgjer aktørenes livsmoglegheiter og handlingar (Bourdieu,1995).

Habitus er eit integrert system av varige, kroppsleggjorde disposisjonar som regulerer korleis aktøren oppfattar og handlar i ei fysisk og sosial verd (Bourdieu,1995). Altså dannar habitus dragnader som pregar våre handlingar i sosiale settingar. Habitus kan også skildrast som eit kulturomgrep som framhevar dei dynamiske relasjonane som eksisterer mellom aktør og det sosiale. Årsaka er at kulturen aktøren veks opp i blir internalisert, såleis blir mentale disposisjonar blir forankra i habitus, samstundes som tileigninga blir gløymd eller fortrengd i aktøren. Dette betyr at kunnskapen ikkje blir eksplisitt reflektert over på aktørane, men heller naturalisert hos aktørane(Bourdieu,1995). Likevel blir ikkje aktøren detaljstyrt av habitusen sin, men habitusen dannar generaliserte forståingar og disposisjonar som aktørane handlar ut i frå i møte med ulike kontekstar (Bourdieu,1990). Såleis kan vi fordre å forstå habitus som eit fundament for aktørens handlingskompetanse, som tilbyr aktørane ein praktisk sans som mogleggjer ei aktiv deltaking i det sosiale samfunnslivet. Gjennom dette kan ein også seie at habitus etter Bourdieus syn både fungerer strukturert og strukturerande, og har eit sosialt opphav gjennom å vere eit produkt av sosialiseringsprosessane (Bourdieu,1990).

Samstundes som habitus fungerer individuelt, er han også kollektiv og samfunnsmessig (Bourdieu,1990). Habitus reknast å vere individuell fordi aktørane har unike historier som formar oss ulikt. Kollektiv habitus er det som blir tileigna ein kultur, eller eit sosialt felt, som oftast gjer seg utslag i ei form for fellesskapskjensle (Bourdieu,1990). Aktørar som veks opp under relativt like forhold, eller felles sosiale miljø, dannar relativt like habitusar (Bourdieu,1990). Såleis er habitus også samfunnsmessig då den får aktørane til å akseptere ulikskapar i samfunnet. Ulikskapane blir både aksepterte og naturaliserte gjennom at habitus blir bekrefta og reproduisert gjennom deltaking på ulike sosiale felt og samfunnsinstitusjonar i sekundærsosialiseringa (Bourdieu,1990). Habitus bidreg mellom anna til å forklare kvifor jenter og gutar ser ut til å ha ulike smakspreferansar innan idretten (jf. kapittel 4.6.1).

## 2.2 Kjønnssroller og maskulin dominans

I nyare kjønnsforskning delar ein gjerne inn kjønn det som på engelsk blir kalla *sex* og *gender* (Skogvang,2006). Desse to omgrepa representerer det som vi på norsk vil seie biologisk og kulturelle kjønn. Likevel nyttar vi vanlegvis kjønn om begge fenomena. Det er difor viktig å presisere at eg i mi studie talar om i mi studie talar om det kulturelle kjønn, der kjønn er konstruert og skapast i ein kulturell kontekst.

Connell er kjend for sine teoriar rundt maskulinitet og femininitet, og då kanskje særskilt hegemonisk maskulinitet, samt idealfemininitet. Maskulinitet omhandlar i følge Connell

---

strukturar der kvinner og menn utfører kjønna praksisar. Samstundes som vi «gjer kjønn» innan dei aktuelle strukturane, er det også slik at kjønn i seg sjølv medverkar til å danne dei gjeldande strukturane i samfunnet (Connell,2005). Connell (2005) understrekar vidare at maskulinitet ikkje må sjåast på som eit isolert objekt, men som ein del av ein større struktur. Gjennom dette arbeidet har det blitt konstruert eit analytisk rammeverk med utgangspunkt i samtidige analyser av kjønna relasjonar.

Sentralt i Connells (2005) arbeid er omgrepet hegemonisk maskulinitet: ein konfigurasjon av kjønna praksisar, kroppsleggjorde gjennom det aksepterte svaret på problemet med legitimiteten til patriarkatet, og som garanterer den dominerande posisjonen til menn, samt underordninga av kvinner (Connell,2005). Såleis skildrar den hegemoniske maskuliniteten ei form for kulturell dominans i samfunnet, som bidreg til å oppretthalde eit maktforhold mellom menn og kvinner. Desse maktrelasjonane syner tydelege teikn på krisetendensar , som gjer seg til kjenne gjennom det Connell definerer som ein historisk kollaps ved legitimeringa av patriarkatets makt, kombinert med ei global kvinnefrigjeringsrøysle. På same vis som Connell (1987) hevdar at det finns ein hegemonisk maskulinitet, definerast det også ein idealfemininitet. Denne idealfemininiteten skildrar Connell (1987) som heteroseksuell, føyeleg, omsorgsfull og empatisk. Også Bjertnes (2005) har definert den tradisjonelle idealfemininiteten (hegemonisk femininitet) gjennom kjenneteikn som svak, passiv, usjølvtendig og emosjonell.

Ifølge Connell (2005) nærast maktrelasjonane frå underliggjande ulikskapar mellom kvinner og menns posisjonar, samt moderne statsapparat og marknadsrelasjonar. Maskulinitetane blir rekonstruerte i samband med krisetendensar i samfunnet, og spenninga gjer at mange menn trekk mot dyrkinga av det maskuline hegemoniet, medan andre vel å støtte opp under feministiske reformer (Connell,2005). Dette syner att på idrettsfeltet der det maskuline hegemoniet i nyare tid har vorte utfordra. Feministisk forskning argumenterer for at sportsinstitusjonen lenge har tilbode menn *ei homososial livssfære* der det maskuline hegemoniet saman med doxa rundt maskulin superioritet har vore freda rom (Messner,1993).

### 3. Metode

For å finne svar på mi problemstilling har eg valt å nytte kvalitativ metode med kombinasjon av intervjuamtalar, observasjonar og dokumentanalyse. Metoden er prega av mangfald i type data, såkalla metodetriangulering, samt analytiske framgangsmåtar for å nå ei djupare forståing av det sosiale fenomenet (Thagaard,2018).

#### 3.1 Feltarbeid

Under feltarbeid er forskarane posisjonerte subjekt der tidlegare erfaringar påverkar korleis dei opplev, tolkar og vurderer. Personlege dugleikar og korleis vi nyttar oss sjølve i møte med andre er såleis ein sentral del av forskingsprosessen (Wadel,2014). Eigne roller som kjønn, alder, sosiokulturell bakgrunn og etnisitet blir ofte framheva som særskilde bakgrunnsvariablar som påverkar både korleis eg sjølv blir oppfatta og korleis eg oppfattar andre (Gulløv & Højlund,2003). Til dømes har det at eg er ein vaksen etnisk norsk mann, med akademisk utdanning og lang fartstid i fotballen betydning for kva data eg fekk tilgang til. Til feltarbeidet ligg også behovet for ei utgreiing rundt korleis studien er blitt gjennomført. Gulløv og Højlund (2003) understrekar dette ved å seie at det er nettopp denne utgreiinga som skil viten frå kvardagsforteljingar.

##### 3.1.1 Feltarbeidets gang

Grunna at forskar, metode, teori og felt er vikla inn i kvarandre, vil metodane i kvalitativ forskning kunne tilpassast undervegs (Wadel, 2014). Difor er det også elementært å skildre forskingsprosessen, for å danne eit vitskapleg evalueringsgrunnlag (Gulløv & Højllund, 2003). Etter å ha søkt og fått godkjenning til å starte opp prosjektet, blei min tilgang til feltet offisielt oppretta ved at eg sende ein e-post til dei daglege leiarane i klubbane eg ynskte å studere, det vil seie at eg gjorde eit strategisk utval (Sjå kapittel 3.5.). Alle leiarane syntest at dette var eit spennande prosjekt som dei gjerne ville ta del i. Deretter kontakta eg også trenarane på e-post, kontaktinfoen deira fekk eg anten av dagleg leiar eller gjennom kontaktinfo på Norges Fotballforbund sine heimesider. Eg observerte både gute- og jentelag i ulike årsklasser i ungdomsfotballen, mellom 14 og 19 år. Når det kom til val av informantar til intervju valde eg meg ut trenarar eg hadde observert med erfaring frå å trene begge kjønn. Trenarane var i stor grad positive til å delta på prosjektet. Likevel opplevde eg at den kvinnelege informanten trakk seg frå studien då det kom til intervjuet. Eg fekk lov til å nytte meg av observasjonane på treninga, men ho ynskte ikkje å stille til intervju sjølv. For å få med ein kvinneleg informant,

førte dette til at sjølv om eg i utgangspunktet hadde sett meg ut tre klubbar, utvida eg oppgåva til å omfatte fire. Då fekk med ein kvinneleg informant.

Eg byrja å analysere sportsplanane til klubbane. Det bidrog til å gi meg eit inntrykk av klubbane sine visjonar. Saman med tidlegare forsking og eigne erfaringar, danna dette grunnlaget for utforminga av observasjons- og intervjuguidar. Eg laga éin intervjuguide til trenarar (vedlegg 4) og éin til koordinatorane (vedlegg 5). Koordinatorane sin intervjuguide hadde ein generell del og ein spesiell del. Den spesielle delen var spørsmål til sportsplanen. På same måte opna eg i intervjuguiden til trenarane for spørsmål som oppstod under observasjonane. Det som viste seg i dei fleste klubbane var at stillinga som koordinator berre var lagt inn under andre stillingar i klubben og var spreidde ut over fleire menneske. Etter samtalar med ulike personar i klubbane klarte eg likevel å kome fram til personar som sat med tilnærma den rolla eg var på utkikk etter.

Etter klarsignal frå NSD byrja eg med feltarbeidet. I byrjinga var fokuset å observere alle laga i vinterpausen. Det var for å observere informantane før intervjuet, så eg kunne spørje om hendingar eg hadde observert. I ein av klubbane blei det problematisk då ingen ynskte å svare på spørsmål om sportsplanen. Dei sa den var utdatert, at dei ikkje var klar over innhaldet, eller av vi måtte snakke med nokon andre. Koordinatoren svarte likevel som best han kunne på spørsmåla, men signaliserte fleire gonger at han var ueinig i innhaldet.

### 3.1.2 Forskar på eige felt

Gulløv og Højlund (2003) skildrar feltarbeid som ei metode for å få eit syn av mennesket sine handlingar og forståingar, samt å fordre og forstå mønster og logikkar som bidreg til å forklare dei. Sidan eg sjølv er ein del av det fotballfeltet, inntok eg det som i metodelitteraturen definerast som ein «innanfrå» posisjon (Wadel, 2014). Dette skulle ein i utgangspunktet tru var lettare enn på framande felt, grunna den felles plattform mellom forskar og informant (Wadel, 2014). Mine erfaringar tilsa at det var enkelt å kome seg inn på feltet og kome i kontakt med informantane, vi fekk tidleg eit tillitsforhold, og samtalen flaut lett. Samstundes erfarte eg at det kunne vere vanskeleg å få fatt i ein del forhold: Sidan ein del ting sto fram som kvardagslege for meg, var dei også vanskelegare å sjå. Doxa fører til at vi opptrer ubevisst og tek ting for gitt. I denne samanhengen hevdar Wadel (2014) det kan vere nytting å bruke *naiv observasjon*. Nokon gonger var dette vanskeleg, likevel hjelpte det å prøve å vere bevisst på dette, i tillegg til å delvis oppleve å bryte ut av min eigen forståingshorisont.

## 3.2 Dokumentanalyse

I dokumentanalysene såg eg nærare på sportsplanane til klubbane. Dokumentet er klubbens styringsverktøy, med utgangspunkt i klubbens verdier og mål, samt ei rettesnor for trenar og lagleiar (Norges fotballforbund, 2019). Dokumentanalysen dannar delar av grunnlaget for observasjonsskjemaet og intervjumalane. Analysen har bidrege til å danne eit meir reellt bilete av situasjonen i klubbane.

I analysen har eg sett etter mønster og regularitetar i kapitla om ungdomsfotball. I tillegg har eg sett om klubbane nyttar kjønna deling i sportsplanen, og kva ulikskapar som eventuelt er mellom kjønna i læringsmål, ressursbruk, krav og liknande. Innsikta tileigna meg gjennom teori og personlege erfaringar har vore styrande for kva eg søkte etter.

## 3.3 Observasjon

I studien observerte eg ni lag fordelt på fire klubbar i ungdomsfotballen. Eg valde å innta rolla *fullstendig observatør*, denne observatørrolle studerer fenomenet frå utsida (Ringdal, 2013). Eg valde dette både fordi det er praktisk gjennomførbart og mest føremålstenleg. Observasjonane var planlagde og strukturert gjennom eit observasjonsskjema (vedlegg 6). Sidan dette er ei kvalitativ studie, valde eg å opne for uventa relevante observasjonar, dersom slike skulle finne stad. Kombinasjonen av teoretisk grunnlag og kva som realistisk er observerbart, dannar grunnlaget for observasjonsskjemaet. Likevel fordrar eg å ta i vare den opne tilnærminga, utan å utelukkande fokusere på antakingane frå litteraturen og tidlegare erfaringar.

## 3.4 Semistrukturerte kvalitative intervjusamtalar

Intervjusamtalen tek utgangspunkt i ein subjekt-subjekt-relasjon mellom forskar og informant (Thagaard, 2018): begge partar vil gjensidig påverke forskingsprosessen. Altså påverkar mi forforståing som forskar, fotballspelar og trenar, samt mine personlege eigenskapar, resultatet i studien. Fangen (2010) hevdar at forskaren alltid vil ha ei forforståing av fenomenet h\*n undersøkjer, noko som kan prege resultata. Dette er sentralt å ta med i lesinga og forståinga av studien og resultata den presenterer. Likevel har eg gjort mitt ytste for å gå inn i studien med ei mest mogleg open tilnærming, og unngå eit einspora fokus på antakingande litteraturen gir.

Eg valde semistrukturerte djupneintervju av trenarar og koordinatarar i ungdomsfotballen. Altså vart planlagde spørsmål og tema berre nytta for å styre samtalen, samstundes som at rekkjefølga vart til naturleg. Såleis kunne eg følgje informantane sine historier, og står friare til å kome med relevante oppfølgingsspørsmål (Thagaard,2018). I forkant av intervju gjennomførte eg eit *pilotintervju*. Eg fann ut at intervjuguiden min fungerte godt, men at eg somme stader måtte vere tydelegare i formuleringane mine, mellom anna når det kom til kva rammefaktorar og sosial samhandling var, samt kva eg meinte med «jenteløftet». Pilotintervjuet var ein god arena for å trene på oppfølgingsspørsmål.

Intervjua fann stad i ein privat setting. Såleis fekk informantane tilnærma like forhold under intervjusamtalen. Eg nytta bandopptakar for å vere meir til stades under intervjua, og lettare kome med gode oppfølgingsspørsmål. I etterkant transkriberte eg samtalane, og heldt fram analyseprosessen som starta under feltarbeidet og transkriberinga.

### 3.5 Informantutval

Eg har teke utgangspunkt i fire klubbar som deltek på ‘Jenteløftet’ til Norges fotballforbund (NFF). Inklusjonskriteria har vore at klubbane er godkjende ‘**Kvalitetsklubar**’ (Norges fotballforbund,2019b). I dette ligg det mellom anna at dei har ein sportsplan og tilsett trenarkoordinator (Norges fotballforbund, 2019b). Eg har valt å gjennomføre eit *strategisk utval*, basert på teori og erfaring (Patton,1990). For å undersøkje linka mellom det som skjer i praksis, og beslutningar på overordna nivå, har eg også valt å observere og intervju trenarar i ungdomsfotballen (13-19 år) (Norges fotballforbund, 2019a), med erfaring frå trening av begge kjønn. Eg har prøvd å finne både kvinnelege og mannlege informantar.

### 3.5.1 Tabell 1. Oversikt over trenarane i prosjektet

| Namn     | Alder | Heimstad      | Trenarutdanning                     | Høgare utdanning* | Foreldretrenar |
|----------|-------|---------------|-------------------------------------|-------------------|----------------|
| Kjell    | 50    | Nord-Noreg    | UEFA B-lisens                       | Nei               | Nei            |
| Runar    | 44    | Vestlandet    | Grasrottrenar + UEFA B-Keepertrenar | Ja                | Ja             |
| Mathilde | 47    | Vestlandet    | Inga                                | Ja                | Ja             |
| Alex     | 31    | Land i Europa | UEFA B-lisens                       | Nei               | Nei            |
| Eskild   | 45    | Vestlandet    | UEFA A-lisens                       | Nei               | Ja             |

\* 4 år eller meir på høgskule/universitet

### 3.5.2 Tabell 2. Oversikt over trenarkoordinatorane i prosjektet

| Namn     | Alder | Heimstad         | Høgare utdanning* | Trenarutdanning                              | Spelarerfaring            |
|----------|-------|------------------|-------------------|----------------------------------------------|---------------------------|
| Jørgen   | 51    | Vestlandet       | Ja                | UEFA B-lisens +<br>UEFA B-<br>spelarutviklar | Senior breidde<br>og topp |
| Janne    | 42    | Vestlandet       | Ja                | Nei                                          | Ungdomsfotball            |
| Johannes | 34    | Land i<br>Norden | Bachelor          | UEFA B-lisens                                | Toppfotball               |
| Einar    | 56    | Vestlandet       | Ja                | Grasrotrenar (C-<br>lisens)                  | Ungdomsfotball            |

\*4 år eller meir på høgskule/universitet

## 3.6 Analyser av datamaterialet

For å auke reliabiliteten i kvalitativ forskning er tydeleggjeringa av analytiske prosessar sentralt (Kvale og Brinkmann, 2015). Etter datainnsamlinga transkriberte eg intervjuet, dette bidrog til å gjere intervjusamtalane tilgjengelege og strukturerte før analysen.

Informantane nytta seg ofte av pauseord som «hmm...», og ufullstendige setningar. For å tydeleggjere meiningane til informantane har eg ikkje skrive transkribert dette, med mindre pausene var viktige for meningsinnhaldet. Informantane fekk tilbod om å lese framstillingane av datamaterialet for å kvalitetssikre at dei var rett tolka. Ingen valde å nytte seg av tilbodet. Det meg eit stort ansvar som forskar, og eg har gjort mitt ytste for å bevare informantane sine meiningar i det framstilte materialet.

Etter å ha lese intervjuet kom eg fram til 10 kodingskategoriar: jenteløftet, rammefaktorar, kretstiltak, serieorganisering, haldningar, hospitering, moglegheiter til å leve av fotballen, foreldre, ulikskapar mellom kjønna, samt trenarrolla. Ut i frå desse byrja eg å kode data. Eg såg tidleg behovet for underkategoriar. I kodingskategorien *haldningar* la eg til: «fotball er

for gutar», «A-laget er herrelaget» og «Damefotball – ein idrett verdt å sjå på». Kodingsprosessen har bidrege til å skape oversyn over datamaterialet, og betra strukturen i oppgåva. I tolkinga av meningsinnhaldet har eg nytta meg av ein kombinasjon av tidlegare forskning på idrett og kjønn, samt sosiologiske teoriar der Bourdieu og Connell har vore sentrale.

### 3.6.1 Analyser av sportsplanar

I den analytiske prosessen har eg nytta meg av tre prosedyrar: Konstant samanlikning, analytisk induksjon og teoretisk sensitivitet. Føremålet er å kunne skildre korleis eg har nytta meg av data i analysen. *Konstant samanlikning* har i mi studie som mål å finne forklaringar på fenomenet kjønn og fotball. Vidare går ein ut i frå at høva rundt fenomenet påverkar korleis fenomenet markerer seg (Boeije,2010). *Analytisk induksjon* har eg nytta for å utvikle ei djupare forståing for fenomenet, med utgangspunkt i sportsplanane (Boeije,2010): Når kjønna omgrep dukka opp i teksten har eg henta ut aktuell informasjon.

Under kodinga var føremålet å gi meningsgivande, summerande fraser for eit utval stykke tekst (Boeije, 2010). Fire sportsplanar inneheld store mengder data. Kodinga har bidrege til å skape orden og oversikt over innhaldet i dokumenta. Etter nøysam tolking av sportsplanane har eg kome fram til koding av åtte ulike kategoriar: kjønna ordbruk, trenings- og kamptilbod, krav til kvalifikasjonar hos trenarar, rammefaktorar, kjønna biletbud, struktur, hospitering, og innhald i treningane. For at dette skulle vere mogleg, så har det vore heilt elementært med nok kunnskap om fenomenet. Med å ha denne kunnskapen i bakhovudet, har det gjort det mogleg for meg å vere *teoretisk sensitiv* (Boeije,2010) noko som har gått ut på at eg har nytta tidlegare teori for å betre vite kva eg skal sjå etter i analysen.

## 3.7 Styrker og avgrensingar

Dette er ei relativt liten studie med få klubbar. Såleis byggjer ikkje generaliserbarheita på apriori - ein kan ikkje seie at studien er representativ for alle norske jentelag, heller nyttast tilstanden i dei fire klubbane som interessante eksempel der teori og tidlegare forskning kan nyttast til å trekkje vidare linjer. Samstundes er det sentralt at forskar kan argumentere for/mot overføringsverdien studien har. Thagaard (2018) understrekar at lesaren kan vurdere overføringsverdien gjennom at individ med erfaring frå fotballfeltet, det vere seg fagpersonar eller privatpersonar, kan kjenne seg att i studiens tolkingar. Såleis er oppfordringa til lesaren

å sjølv vurdere om studiens resultat har overføringsverdi. Gjennom dette må altså du, som lesar, gjere deg opp ei meining om i kor stor grad du kan nytte deg av mi forskning, og reflektere rundt kjønn og idrett, korleis er situasjonen for ungdomslaga i din klubb? Det vere seg anten innan fotballen eller andre idrettar. På kva andre felt behandlar vi kjønna ulikt og kva følgjer har det? Dette er tankeprosessar eg håpar studien vil kunne bidra til å sette i sving.

Informantgruppa framstår også som homogen, samstundes er få kvinner i leiarverv og trenarroller eit bilete som bekreftar tidlegare studiar (til dømes Skogvang,2006;Fasting,2001). I tillegg er informantgruppa relativt høgt utdanna, med mykje trenarutdanning og trenererfaring. Dette, kombinert med at alle har spelarerfaring, gjer at gruppa ikkje nødvendigvis viser eit realistisk bilete av trenarar i ungdomsfotballen. Likevel er dette ei informasjonsrik gruppe, med mykje kunnskap på feltet, noko som har bidrege til å mette studien. Ei anna innvending er at eg gjennom mitt nærvær som observatør vil kunne påverke observasjonsobjekta, noko som kan føre til ein mindre naturleg oppførsel både blant trenarar og spelarar. Den same risikoen oppstår i intervjusituasjonen, der trenarar, koordinatorar og talentutviklarar kan kome til å “pynte” på biletet, og svare det dei trur er «politisk korrekt» heller enn sine eigne meiningar. Samstundes vil det at eg er ein *insider* bidra til å minimalisere risikoen for at dette i *for* stor grad skal oppstå.

### 3.8 Etiske omsyn

Studien blei søkt inn til Personvernombudet (vedlegg 1) før oppstart. Eg kontakta informantane og sende ut informasjonsskriv og samtykkeskjema (vedlegg 1 og 2) på e-post, for å skaffa meg informert samtykke. Informantane blei både munnleg og skriftleg informerte om frivillig deltaking, og at dei når som helst kunne velje å trekkje seg frå studien. Eg presiserte også anonymisering av informantane, samt andre individ i observasjon- og intervjusituasjon. For å sikre anonymiseringa har eg laga psevdonym til informantane og klubbane i studien. Ei anna vurdering eg har gjort er å ta med alderen på informantane, dette valde eg å gjere då det er relevant for å forstå konteksten informantane svarer ut i frå, samt at dette ikkje ser ut til å by på nokon stor risiko for at ein lesar skal kunne gjennomskode kven informanten er.

Etiske problemstillingar under intervjuet gjaldt særskilt balansegangen rundt kor personleg og nærgående spørsmåla mine kunne vere. I følgje Malterud (2011) er det viktig at informanten kjenner seg trygg i intervjusituasjonen. Fordi ein usikker informant i forsvarsposisjon kan

kome til å halde tilbake informasjon (Malterud,2011). Dette reflekterte eg over i forkant av intervjuet, særskilt med tanke på den eine klubbens noko uortodokse sportsplan. Likevel opplevde eg ikkje ubehag hos informantane under intervjuet, både trenarar og informantar verka trygge i rolla si både på feltet og i intervjusituasjonen.

---

## 4. Resultat og drøfting

### 4.1 Varge IF

#### 4.1.1 Sportsplan

Det første som møter ein når ein opnar sportsplanen til Varge IF er eit bilete av A-lagsspelarar på herrelaget til klubben. Dette er einaste biletet av fotballspelarar som eksisterer i planen. At herrelaget er flaggskipet til klubben blir fleire stader tydeleggjort, mellom anna ved at dei i dokumentet omtalar herrelaget som «A-laget», medan seniorlaget for kvinner blir omtala berre som «Damelaget». I tillegg har dei ut i frå oversikta over sportsleg organisering plassert seniorlaget for kvinner saman med dei aldersbestemte laga, medan senior herrar og rekruttgruppa til herrelaget er plasserte for seg sjølve.

Vidare blir forskjellen på jenter og gutar i ungdomsfotballen i klubben ytterlegare understreka i dei meir djuptgåande delane av planen som til dømes i trenings- og kamptilbodet, hospiteringsordningar, krav til trenarane sine kvalifikasjonar og innhald i treningane. Varge IF er den einaste klubben i studien som har delt inn sportsplanen sin etter kjønn, altså i til dømes jenter 16 og gutar 16. Gutane står alltid først i sportsplanen. I tillegg har dei langt meir omfattande kapittel enn kva som finns på jentesida.

#### 4.1.2 Trenings og kamptilbod

Ser ein på trenings- og kamptilbodet i ungdomsåra i Varge IF så står det heile vegen opp til senior oppført fleire treningar i veka og i året for gutane enn kva det gjer på jentesida. Til dømes ser ein at G14-laget skal ha fire treningar i veka i tillegg til kamp, og at dei skal ha eit treningstilbod heile året. På J14-laget står det i motsetning at dei skal ha 2 treningar i veka frå november til mars, og 2-3 treningar i veka frå april til oktober. I tillegg står det presisert at ein hos jentene skal passe på å samkøyre fotballen med handball og andre aktivitetar. Og at: *Jentene må stimulerast til å delta på andre aktivitetar. Ein må legge opp tider for kamp og trening slik at ein unngår at andre ting må veljast vekk.* Tilsvarende finn ein ikkje på gutesida.

Det same kan vi sjå på G16 der det står at dei skal ha fire treningar i tillegg til kamp i sesongen, og fem treningar i veka utanom sesong. Samt at det er presisert at det berre skal vere ei kort pause på maksimalt 10 dagar om sommaren og etter sesongslutt. Hos J16-laget står det at dei

skal trene tre til fire treningar i veka inkludert kamp, i tillegg til at dette i vinterhalvåret kan reduserast slik at jentene kan delta på andre aktivitetar som til dømes handball.

Både hos J16 og G16 står det at alle skal få tilbod om trening og kampar. Ulikskapen finn ein i at det hos gutane står presisert at alle skal få eit *seriøst* tilbod om trening og kamp. Ser ein på bestemmingar om deltaking på turneringar står det i sportsplanen at ein på G14 skal sørge for at dei får delta på treningskampar og turneringar mot lag som reknast blant dei betre i Noreg, i tillegg skal dei delta på regionale og nasjonale turneringar. På J14 står det at dei skal delta i kretsserien, samt i lokale og regionale turneringar og Norway Cup. Også på G16 held dei fram med å presisere at det er viktig at gutane får god nasjonal motstand, og at dei difor skal delta på minst to turnering i året som gir dei dette, i tillegg til Norway Cup eller liknande. Med J16 står det på si side berre at dei skal delta på innandørs kretsmeisterskap, ei turnering i juni og Norway Cup. Nivået på motstanden her er ikkje definert, og det verkar ikkje å vere eit viktig fokuspunkt i jentefotballen i klubben.

#### **4.1.3 Hospitering og differensiering**

I tillegg til treningar med eige lag har også klubben ein del ordningar for hospitering og differensiering. På G14 er det presisert at dei beste spelarane skal hospitere eller vere ein del av den faste treningsgruppa til G16. I tillegg står det presisert at det er viktig å skape gode treningsgrupper der dei *beste* spelarane får maksimale moglegheiter til å utvikle seg. På J14 står det lite presisert, men at det no må vere meir fokus på differensiering og eit tilbod om hospitering. I motsetnad til at det hos gutane er viktig at dei beste spelarane får maksimale moglegheiter til utvikling, er det hos J14 eit stort fokus på det sosiale aspektet. Difor skriv dei i planen at: *Ved hospitering til kamp og trening er det viktig å tenke på at spillerne også skal finne seg til rette sosialt i ny spelargruppe. Denne overgangen blir lettere dersom en hospiterer to til tre spelarar kvar gong.*

På G16 skriv dei i sportsplanen at dei ivrigaste og beste spelarane bør trene minimum 6-7 økter i veka. Dette skal bli gjort gjennom hospitering og at dei ivrigaste og beste spelarane bør få tilbod om ekstratrening ein gong pr. veke i eigne talentgrupper. Slike talentgrupper står det ingenting om på jentesida, derimot står det at dei beste på J16 skal få eit tilbod om å trene med junior/dame ein til to gonger i veka. Dette vil seie at jentene i denne alderen vil stå med eit maksimalt tilbod på 5-6 treningar i veka, medan gutane har 6-7 treningar per veke.

Vidare ulikskapar kjem fram når ein ser på differensieringa kjønna skal få i kamptilbodet. På G16 står det skrive at det naturlege vil vere å ha eitt lag for dei beste spelarane og eitt for dei

andre. Som motsetnad står det hos J16 ikkje nemnt at dei skal dele inn lag etter nivå, men at det naturlege vil vere at dei beste får spele mest, medan dei andre rullerer på laget. I tillegg presiserer sportsplanen at ein på J16 skal godta at det er store ulikskapar i ferdigheiter og motivasjon for å vere med i gruppa. Dette er ikkje nemnt i kapittelet om G16.

Noko som står i kapittelet om G16, som ikkje er nemnt på jentesida, er at dei også ynskjer å knyte til seg dei beste spelarane i frå andre klubbar i regionen gjennom hospitering, deltaking i cupar/talentgruppetreningar og klubbbesøk. I tillegg skriv dei at overgang til klubben også kan vere aktuelt om praktiske og sosiale høver ligg til rette for det.

#### 4.1.4 Krav til kvalifikasjonar for trenarane

Krav til kvalifikasjonar hos trenarane finn ein berre i kapittel som omhandlar gutelaga i Varge IF. I kapitla om G14 og G16 står det mellom anna presisert at Varge IF skal ha eigne keepertrenarar og at keeperane skal ha rollespesifikke treningar fleire gonger for veka. I tillegg står det på G16 at dei beste spelarane bør få ekstra oppfølging av spelarutviklar, noko som heller ikkje er nemnt i kapitla på jentesida. Noko som kan tyde på at tilbod om keepertrenar og oppfølging frå spelarutviklar ikkje er påkravd hos jentelaga. I tillegg er det hos G16 nemnt at styrketrening skal føregå gjennom rettleiing frå fysisk trenar, noko som heller ikkje er påkravd på jentesida i klubben.

I tillegg fortel sportsplanen om samarbeidet med den vidaregåande skulen i bygda, her fortel planen at: *Som siste års gutespelarar startar mange på idrettslinja, og ein bør passe på at treningsmengda vert tilpassa den enkelte slik at totalbelastninga ikkje vert for stor. Her må ein samarbeide med lærarane på idrettslinja.* Det verkar her som at sportsplanen ikkje tek høgde for at også jentene kan byrje på idrettslinja, eventuelt at det ikkje er like viktig å følgje med på totalbelastninga, og at dette difor ikkje er nemnt i kapittelet til J16.

#### 4.1.5 Innhald i treningane

Det er store ulikskapar i kva innhaldet i treningane for jenter og gutar i Varge IF skal innehalde i følgje sportsplanen. Dette går særskilt ut på kva jenter og gutar skal lære på dei ulike alderstrinna, fysisk trening og målsetningane for aktiviteten. I kapittelet om J14 står det mellom anna at *det skal vere triveleg å trene fotball slik at ein får lyst til å halde fram.* Medan det hos G14 verkar å vere eit større fokus på at aktivitetane skal innehalde læringsmoment og at det skal vere hovudmål og ein plan for innhaldet i treningane. Vidare står det ei lang liste for kva gutane i denne aldersgruppa skal lære seg både teknisk og taktisk, til dømes:

For å utvikle overblikk og rask handling (taktiske-tekniske ferdigheiter) må ein vesentleg del av speltreninga ver basert på 2-3 touch spel. Om ein spelar på litt større bane kan ein til dømes ha 2-3 tilslag spel på bakerste 2/3 del av bana og fritt spel på siste 1/3 del av bana.

Og:

Det er først og fremst viktig å utvikle teknisk dugleik over heile ferdigheitsspekteret. Å utvikle gode basisferdigheiter bør stå sentralt. Arbeid med å utvikle teknisk dugleik som medtak, pasning (no også langpasning), skot og finter må halde fram. I tillegg bør fylgjande trenast: Heading, Vending, 1 mot1 offensivt og defensivt (jamfør førsteforsvararrolla defensivt), 2 mot 1 offensivt, Samhandling i laget det vil seie formasjonstrening off og def.

Det står også i kapittelet til G14 at spelarane no skal få ei «praktisk innføring i nokre sentrale omgrep i fotball», og dei nemner dømer som press, sikring, rett side, laget samla, rett speleavstand(breidde, djupne), gjennombrot, rørsler skaper rom, samhandling.

Ser ein på kva som står i same del hos J14 kan ein lese at det berre står kort at ein må byggje vidare på teknisk og taktisk dugleik frå tidlegare periodar. Ein må utvikle "Heile registeret". Altså står det ingenting om læring av taktiske omgrep eller nøyaktig kva ferdigheiter ein skal øve på. Grunnar til dette kan kanskje vere det som kjem fram av dei langsiktige målsettingane for 16-åringane. Hos gutane står det at målet skal vere å *utvikle gode spelarar mot eit toppfotballnivå. Krav til eigentrening hos dei som vil verte A-spelarar. Ein må arbeide for forståing av kva som må til for dei som vil bli toppidrettsutøvar.* Dette er ikkje nemnt som ei målsetning hos jentene, der det som tidlegare er nemnt skal vere triveleg å vere på trening slik at fleire vil halde fram lenger.

#### **4.1.6 Fysisk trening**

Når det kjem til den fysiske treninga står det at hos Varge IF sine G14-lag er det viktig at denne treninga vert periodisert. *Ein bør til dømes prioritere meir fysisk i førebuinga til sesongen enn i sjølve kampsesongen.* Vidare står det skrive at dei kan starte med lett styrketrening (kne, hofte, ankel, mage, rygg, overkropp) med kroppen som belastning ein til to gonger i veka, og at det er viktig med god rettleiing. Hos J14 står det også tilnærma likt, men her står det ingenting om periodisering. I staden fokuserer dei på at denne treninga må tilpassast med tanke på andre idrettar som jentene deltek i.

Ser ein på uthaldstrening står det hos G14 at dette er noko som bør gjennomførast både på fellestreningar og på eigentrening. Hos J14 står det ingenting om eigentrening i det heile. Eigentrening er noko som berre står skrive om i kapitla til gutane i sportsplanen. Her står det mellom anna også at denne skal føregå etter råd og rettleiing frå spelarutviklar eller hovudtrenar.

I kapitla til J/G 16 står det også om koordinasjonstrening og hurtighetstrening, der står det at gutane skal trene hurtighet og koordinasjon 15-20 minutt, minst to gonger for veka. Medan jentene berre treng å trene hurtighet ein gong for veka, og då gjerne i kombinasjon med koordinasjonstrening.

#### 4.1.7 Rammefaktorar

Trenarane i Varge IF har litt ulike meiningar om fordelingane av rammefaktorane. Likevel meiner begge at prioriteringa frå klubben si side er nokså like i ungdomsfotballen, men at det er store skilnader på seniornivå. Eskild fortel likevel at han opplev at gutane i større grad i tidleg alder har fått oppleve betre, meir engasjerte trenarar, medan jentene kanskje ikkje får det like ofte. *Så ser ein også at ein på gutesida har hatt profesjonelle trenarar heilt ned til 14-årsлага, noko vi ikkje har hatt på jentesida.* Alex fortel mykje av det same, og at han synest klubben bør gjere meir for å sørge for at jentene får dei same moglegheitene som gutane, mellom anna gjennom å utdanne fleire trenarar.

Alex fortel vidare at han opplev at det totalt sett blir investert mindre i kvinne- og jentefotballen i klubben. Han fortel vidare at dette er noko jentene sjølve også legg merke til og at fleire av dei har kome med tilbakemeldingar på at dei føler dei får mindre enn gutane. Han fortel at det akkurat no er dyktige folk som jobbar for jentesida, og at det utan dei ville ulikskapane vore langt meir synlege enn kva dei er i dag. Han nemner særskilt dei store ulikskapane mellom kjønna på seniornivå, som han meiner sender tydelege signal om haldningane klubben har overfor kvinnefotballen:

Som de veit har damelaget i klubben berre den minste garderoben på klubbhuset her, ingen sykklar, ingen treningsapparat eller noko slikt. Herrelaget har ei stor garderobe med treningsanlegg, sykklar og slikt. Det er veldig enkelt å sjå ulikheitene for jentene og gutane her. Vi må vise at vi tek jentene og kvinnene sin fotball like seriøst som gutte- og herrefotballen.

Eskild fortel vidare at han har opplevd ei haldningsendring i klubben dei siste åra og at han difor trur at ulikskapane kjem til å utlikne seg, men at det her kan vere ein del praktiske utfordringar, til dømes:

Det er klart at A-laget for herrane har ei svær garderobe og styrkerom, dei har fysio, får vaska treningskleda sine... Altså viss damene skal ha det same så må ein byggje om her sant. Så det er ein del sånne ting. Men når det er sagt så har damene akkurat like gode treningstider, dei reiser på same måte, så det er jo mykje likt, men ein del sånne praktiske ting kan vere ei hindring. (...) For mindre klubbar så er det ein del sånne praktiske ting som kan vere problematisk i ei periode, til dømes økonomiske spørsmål. Så det blir ein overgang ei periode før ein ser at dette er eit produkt som også kan generere inntekter. Det handlar jo mykje om pengar dette her.

Trass i dette meiner Eskild at om ein verkeleg har lyst til å verte god til å spele fotball i klubben så har ein alle moglegheiter, uansett om ein er gut eller jente:

Det ligg kunstgrasbaner her, vi har ein hall som står open døgnet rundt, same om du er gut eller jente. Viss du har lyst til å bli god, ikkje kom med unnskyldningar altså. Eg er litt der at det er ikkje på fellestreningane ein blir best. (...) Så her er såne moglegheiter, så tren da for pokker, ikkje gå rundt her og klag. Viss du vil bli god i matte så må du rekne jævlig mykje også sant, det er berre sånn det er, det kjem ikkje gratis til deg.

Også koordinator Johannes kan bekrefte at det blir gjort forskjell på kjønna i Varge IF i dag, men at mange av tiltaka er nokså like på tvers av kjønna. Han nyttar Vargeprosjektet som eit døme på ein stad der det framleis er store skilnader mellom tilboda som jentene og gutane i klubben får. Johannes fortel at det i teorien også er eit tilbod for jenter, men at det ikkje er nokon jenter som er tekne ut til det per dags dato, og at det sjeldan er mange jenter som blir tekne ut til det. Til liks med Alex og Eskild skildrar Johannes korleis oppfølginga til dei som er komne på A-lagsnivå, tettare og på eit høgare nivå på herresida enn på kvinnesida i klubben. Og at seniorlaga blir likt prioriterte når det kjem til treningstider og at også seniorlaget på kvinnesida får tilgang til fysikalsk behandling, men at det er ein del ulikskapar, og kanskje spesielt nedover i ungdomsfotballen.

Johannes fortel vidare at dei har teke store steg siste åra med tanke på å utjamne det ulike tilbodet kjønna får frå klubben si side.

Vi bruker ein god del meir både resursar i forhold til personar som jobbar inn mot jente-og damefotballen. Og også ein del meir økonomisk enn det vi har gjort før. For eg trur ikkje det at ei satsing på jenter og damer gjer at vi blir svekka på noko anna område. Eg trur at det vi får igjen for det er meir enn det vi taper på det. Så eg trur vi vinn på det i det lange løp.

For å styrke satsinga på jentene vidare, så har difor Varge IF valt å delta på kretsen sitt satsingsprosjekt: Jenteløftet. Vi skal no sjå nærmare på kva for tiltak og erfaringar trenarar og koordinator har i samband med dette prosjektet.

#### 4.1.8 Jenteløftet og akademiklassifisering

Når det kjem til jenteløftet så er det ulikt kor mykje trenarane har høyrte om det. Alex som til dagleg også har ansvaret for A-lag damer fortel oss at han aldri har høyrte om det før, medan Eskild veit litt meir, trass i at han ikkje konkret kjenner til detaljane rundt det frå klubben si side: *Men det er i alle fall klare teikn på at det er ei ønska betring og utvikling der da.*

Litt av forklaringa kan vere det koordinator Johannes fortel, at klubben ikkje heilt har landa jenteløftet enno, men at dei er i ein prosess som dei byrja på i fjor, og at planen deira ligg frå 2020 til 2023. Han fortel at klubben allereie har sett seg fleire mål for prosjektet, og at dei no arbeider med delmål og tiltak for å kunne nå desse måla på sikt. *Det å lage eit, ikkje heilt likt, men eit tilbod som er på eit godt nivå i forhold til det vi klarer med dei resursane vi har no, så trur vi dette blir eit løft for heile klubben.*

Eskild nemner også at Jenteløftet kan bidra til eit ressursproblem, då kvinnefotballen enno ikkje genererer til inntekter i klubben:

Så er det jo å håpe og tru at ved å legge til rette på same måte for jentene som for gutane så vil det også bety at sponsorar syns at dette er interessant å vere med på, at det blir meir profesjonelt, at kvaliteten blir betre, at det kjem fleire folk på kampane, slik at det også byrjar å generere inntekter på damefotballen i enda større grad, og så trur eg på ein måte at det har vore ei enormt positiv utvikling i korleis folk ser på damefotballen da.

Johannes nemner også akademiklassifiseringa. Han meiner at dei midlane denne bidreg med truleg vil kunne bidra til å løyse resursar som ein kan bruke på andre områder som til dømes jentefotballen, men at det nok bidreg til ei skeivfordeling. Likevel forstår han mykje av grunnen til at denne skeivfordelinga eksisterer, men meiner at vi er på veg mot ei endring:

Eg trur nok det at i og med at det skjer så mykje ute i Europa no med jente og damefotballen, og at enkelte kampar dreg mykje folk så vil eg tru at også Noreg og andre land kjem etter då. Og at vi får meir og meir medieoppslag og sånn, for det er jo det det handlar om. Det er det som driv pengar, det er det som er butikk på ein måte. Det handlar jo mykje om å skape profilar også, og ein ser jo det at profilar har Noreg nok av, men dei forsvinn frå toppserien og det er kanskje fordi pengane ikkje finns der. Men toppserien i seg sjølv er ikkje profilert i dag.

Alle informantane i Varge IF opplev at kvinnefotballen i klubben er i endring, og at desse endringane er til det positive. Nokre meiner likevel at dette kan få nokon økonomiske konsekvensar for klubben, då det enno ikkje er slik at produktet kvinnefotball er noko som genererer store inntekter i Noreg i dag, verken lokalt eller nasjonalt i toppserien og liknande, fordi han enno ikkje er profilert nok.

### 4.1.9 Klubben

Eskild fortel at det frå klubben si side no er ei tydeleg satsing og spissing på damesida, der det blir sett langt tydelegare krav til jentene enn kva det har blitt gjort før:

Eg har sagt det til jentene, at skal dei bli tatt seriøst, så må dei også drive seriøst. Ja, vi kan krevje meir frå klubben, men då må vi samtidig vise gjennom det vi gjer at vi meiner alvor. Så det går jo litt begge vegar. Ja, klubben skal legge til rette, men vi må fortene aksepten. Klubben må legge lista, for det kan jo hende at jentene føler at det er ikkje så farleg med oss, vi stikk på konsert i staden for å spele kamp vi. Då har ikkje vi i klubben gjort jobben vår.

Alex har eit litt anna syn på det og meiner at klubben ikkje er tydelege nok på at dei vil satse på jentene og at jentene skal få dei same moglegheitene til å bli gode. Han nyttar det at ein framleis seier A-laget om herrelaget og damelaget om kvinnelaget som døme. Han seier at det viser kva syn ein har på fotballen her i klubben og kva som er viktig. *Det kan ikkje berre vere ein person som kjempar for endring, ein må forandre heilskapen i det.. Det må vere senior menn A og senior dame A.*

## 4.2 SK Bjørn

### 4.2.1 Sportsplan

Sportsplanen til SK Bjørn er til liks med Fuglevik IL og Havøy IL sine sportsplanar, ikkje delt inn i eigne kapittel for jenter og gutar. I staden har den ei tilnærming som presenterer innhald, læringsmoment og målsetjingar etter alder heller enn kjønn. På eitt punkt blir likevel ulikskapane presenterte då det står skrive at klubben skal arbeide spesielt inn i mot å ha eit juniorlag på *gutesida*. Noko målsetjing om liknande i jentefotballen eksisterer ikkje.

I tillegg kan ein sjå at utviklingsmodellane som er presenterte også til ei viss grad tek utgangspunkt i gutane, då eitt av utviklingsstega er “juniorlag”. Dette fører til at jentene i teorien må “hoppe over” fleire av stega i utviklingsstigen, og gå rett på senior etter dei har runda 17 år. Nokon plan for korleis dette skal kompensera for, kjem ikkje fram av sportsplanen.

Noko anna som kom tydeleg fram, var framsida på sportsplanen. Denne syner bilete frå klubben, men berre eitt av bileta er av kvinnelege fotballspelarar. Dette eine biletet er eit lagbilete av seniorlaget på kvinnesida i klubben. Medan bileta av herrespelarane er i spelsituasjon. Det finns heller ikkje nokon plan for hospitering på tvers av kjønn i klubben som kjem fram av sportsplanen.

## 4.2.2 Rammefaktorar

Både trenar Runar og koordinator Janne fortel at gutane og jentene i dei aldersbestemte klassene får like mykje, og har den same tilgangen på ressursar. Runar fortel at han opplev at jentene dei siste åra har fått mykje likare føresetnader som det gutane har, men at han framleis trur at det blir gjort store ulikskapar rundt om i ein del klubbar. Janne fortel at det til dømes er like trenarlønningar, kva ein får med klubben i form av drakter, utstyrspakkar og liknande. Ho fortel vidare at for to år sidan så var ressursbruken ulik, men i jentefavør. Då ga klubben ein solid utstyrspakke til jentene, som ein del av eit jenteløft, men dei fann fort ut at det ikkje var heilt vegen å gå. Runar fortel i tillegg at klubben har valt å prioritere jentene når det kjem til tildeling av treningstider, særskilt når det er små kull slik at ein får bevart desse lengst mogleg. Han trur likevel at det same ville blitt gjort for små kull på gutesida i klubben, men at dette hittil ikkje har vore noko stort problem.

Både trenar og koordinator fortel likevel om at når ein kjem opp på seniornivå så nyttar klubben større resursar med eit større budsjett på herresida enn på damesida, noko som dei begge synest er rettferdig:

Men det som ofte er eit tema er jo det at det er ikkje nokon hemmelegheit at A-lagstrenaren på herre tener meir enn A-lagstrenar for damene. Og det også kan ein jo tenkje det ein vil om, men der er vi litt opptekne av lik lønn for likt arbeid. Det er ganske stor forskjell på å trene herrane versus å trene damene (Janne).

Janne fortel at både er og har vore ei utfordring er å få tak i trenarar til jentelaga i klubben, og at trenarar som har både søner og døtrer ofte vel å trene sønene sine:

Når vi skal få trenarar på jentelag så sitt vi og sjekkar kven av foreldra som har spelt fotball, og som ikkje også har søner, for det er lettare å få dei til å engasjere seg viss dei kun har jenter. Så ser vi at veldig mange foreldre engasjerer seg rundt guten sin, spesielt fedre, melder seg i trenarteamet til sonen sin, men ikkje hos dottera si. Så vi leitar litt etter dei fedrene som berre har jenter.

Ho fortel vidare at ho trur at litt av grunnen til det er at dei kvinnene som no er mødre, er kvinner i hennar generasjon, og at det difor er få av dei som har spelt fotball eller som har nokon fotballfagleg bakgrunn. Også Runar fortel om dette problemet. Dei har lenge prøvd å få inn ein kvinneleg trenar rundt J15-laget sitt, men dette har vist seg å vere vanskeleg.

Vi har prøvd å få inn ein kvinneleg trenar da. Vi vil gjerne ha med ei dame i teamet fordi at dei har fleire koplingar mellom hjernehalvdelane enn oss, det er forska på. Og det er ting dei klarer å fange opp, som ikkje alltid vi klarer å fange opp da.

Både trenar og koordinator fortel at ressursbruken på laga i klubben er lik uansett om det er gutelag eller jentelag. Likevel opplev dei det som vanskelegare å få inn trenarar på jentelaga, noko som fører til at det gjerne er færre trenarar på dei aldersbestemte jentelaga. I tillegg ser

dei verdien av å få inn kvinnelege trenarar og rollemodellar, men fortel at dei synest det har vore utfordrande å klare å få inn kvinnelege trenarar, då få at mødrene i denne generasjonen har fotballfagleg bakgrunn.

### 4.2.3 Jenteløftet

Det ser ut til at trenar og koordinator har litt ulikt syn på kva tiltak som har blitt gjennomført i klubben i samband med jenteløftet. Dette kan sjølvstakt ha med at ein del av tiltaka som koordinator Janne skildrar ikkje er dei mest synlege for det blotte auge. Runar fortel at det har blitt gjennomført nokon tiltak, som til dømes at ein av toppklubbane i regionen har vore på besøk og hatt samlingar med jentene. Elles seier han at det ikkje har vore nokon store merkbare tiltak, men at han «på ein måte alltid har hatt dei ressursane han måtte trenge»: *Eg har ikkje tenkt at vi treng noko ekstra, vi har det same som gutane vi. Men for jentene våre har eg ikkje opplevd nokon forskjell før og etter, men vi har på ein måte alltid hatt det vi treng.*

Janne kan på si side fortelje at jenteløftet er eit prosjekt som dei har hatt gåande i klubben over fleire år, og at dette var noko dei byrja med allereie før kretsen og NFF starta opp. Prosjektet i SK Bjørn har planar fram til 2023. Ho fortel at dei har kome fram til ein del tiltak, særskilt på administrativt nivå. Mellom anna såg dei tidleg at det å ha eit generelt sportsleg utval ikkje fungerer for begge kjønn, fordi det er enklare å få tak i folk som har eit stort engasjement rundt gute- og herrefotballen:

Det er lettare å få eit apparat rundt, det er lettare å få trenarar, det er lettare å engasjerte folk, og det er også då lettare å få folk inn i SU som brenn for herrefotballen. Og då såg vi at når folk melder seg inn i SU (Sportsleg utval) fordi dei brenn for herrefotballen, så er dei ikkje like engasjert i saker som gjeld damefotballen.

Difor tok klubben grep ved å omstrukturere sportsleg utval, slik at der no sit eigne folk på dame, herre, jente og gut, samstundes som dei arbeider som ein enhet om problemstillingane som dukkar opp. Ho fortel at dette fungerer godt, men at dei framleis har problem med å få tak i folk som er engasjerte i damefotballen: *Akkurat no har vi vel ingen representantar på damesida, men han som er leiar har tre jenter som er aktive på jente-og damesida, så han vinklar seg litt dit, så det er måten vi løyser det på no, fram til vi får nokon inn.*

Dette er noko som går att heile vegen fortel ho, dei må ha eigne folk som arbeider med jenter og andre som arbeider med gutar, for om det er generelle roller så blir det lett berre for gutane, til dømes når det gjeld trenarrettleiarar og spelarutviklarar. Janne fortel at ho opplev at satsinga på jenter og jentefotball, samt tiltaka som har blitt sett i verk, har hatt ei effekt:

Vi ser at det blir eit anna engasjement. Eg er litt ambivalent til heile greia. Eg synest vi er litt sære vi damer som vil ha våre egne dommarkurs, vi vil ha våre egne trenarkurs, vi vil ha alt som vårt eige for å møte opp. Vi vil ha egne kvinneleiarsamlingar... Så eg føler av og til at vi er litt sære, men så må eg jo bite i meg dei orda, for det som eg ser er at når vi kallar inn til jenteløftsamlingar med folk frå kretsen så måtte vi plutsleg bytte rom fordi det kom så mange. Så ein ser jo at når vi som klubb spesifiserer at no er det jenteløft og no handlar det om jentene, så blir det med ein gong litt annleis med engasjementet. Eg veit ikkje heilt kva som gjer det. Og det er jo det dei sei, at når dei arrangerer egne trenarkurs så melder vi damene oss på.

Ho fortel vidare at jenteløftet ikkje blir problematisk, men heller er noko som gir klubben meir.

Dette grunngir ho med at det ikkje handlar om økonomiske konsekvensar for klubben:

Mange tenkjer at eit jenteløft bør jo føre til at jentene får enno meir utstyr, og det viser ikkje igjen at vi har fått jenteløft. Og då seier eg at «jammen er det den jakka som viser at klubben har fått eit jenteløft? Eller er det at vi har egne folk i sportsleg utval som jobbar med jenter?» det er jo det vi syns er kvalitet i eit jenteløft.

I tillegg legg ho til at dei har ein veldig stor sponsor som er veldig oppteken av jentefotballen, så det at klubben har fokus på eit jenteløft har ført til at dei gjekk inn med meir midlar til klubben.

## 4.3 Fuglevik IL

### 4.3.1 Sportsplan

Fuglevik IL har ein ved første augekast nokså kjønnsnøytral sportsplan. Sportsplanen deler ikkje inn etter jenter og gutar, berre etter alder. I tillegg omtalar dei ikkje seniorlaga i klubben i det heile. Ved litt nøyare gransking kunne ein likevel legge merke til ein stor skilnad: Biletbruken i sportsplanen har eit 11:2 forhold i favør gutane med tanke på kven det er bilete av i sportsplanen. I den delen som omtalar ungdomsfotball er det i tillegg berre bilete av gutar. Når ein ser på kva type bilete som er nytta ser ein også at det ikkje finns eit einaste bilete av jenter i spelsituasjon. Dei bileta som er av jentene er berre utklipp frå lagbilete eller at dei står og held smilande rundt kvarandre. I motsetnad såg ein at bileta av gutane stort sett berre er i ulike spelsituasjonar.

### 4.3.2 Rammefaktorar

Trenar i Fuglevik IL, Kjell, fortel at jentefotballen blir nedprioritert og at ein mellom anna ser dette ved at gutefotballen i klubben har større team rundt laga sine og det blir brukt meir resursar på gutesida: *sjølv om det er mange engasjerte trenarar i jentefotballen også, så er det ikkje like mange av dei som det er på gutesida.* Han forklarar at han trur litt av grunnen er

statusen til jentefotballen: at jentefotballen har ein lågare status enn gutefotballen gjer at foreldre som har både gutar og jenter oftast endar opp i gutefotballen.

Kjell nemner også at gutane har ein nasjonal serie, der dei reiser rundt i heile landet, som eksempel på at det er ulikskapar i ressursbruken i gute-og jentefotballen: *No veit eg ikkje om det er rett at 16-åringar skal drive å reise rundt slik, men det viser uansett at det er store forskjellar og det blir brukt mykje meir ressursar på gutesida.* Einar er koordinator i klubben og forklarar litt kvifor det er ulikskapar i ressursbruk, men presiserer at klubben prøvar så langt det er mogleg å behandle kvinner og menn likt, noko han føler dei har lykkast godt med. Han fortel også at klubben har fått mykje 'kred' for arbeidet dei har gjort og fokuset dei har hatt på jentefotballen.

Men det handlar eigentleg veldig om marknaden. Det handlar om at det er mykje større konkurranse, og eg skulle ønske at det var annleis, men per no er det slik at det er større konkurranse om å trene herrelag. Og då blir lønningane pressa opp, for viss du er ute etter ein trenar som mange er ute etter, så blir det gjerne dyrare enn om du vil ha ein trenar som ingen andre er ute etter. Så det er ikkje så mykje vi får gjort noko med, men det vi prøver er jo å produsere eigne, gode trenarar, som også har ein del eigeninteresse i dette ut over berre det å levere resultat.

Vidare fortel han at dei tydelegaste ulikskapane finn ein i ressursbruken på seniorlaga, og at det er slik i klubben at det blir brukt meir pengar på å lønne trenarar på herresida, enn kva som blir brukt på damesida. Denne ulikskapen i bruk av resursar nemner også Kjell at han synest er feil. Einar grunngir igjen kvifor dette er slik, med at det er marknaden som styrer ressursbruken i forhold til økonomi. Einar skildrar også korleis dette ikkje berre har med trenarlønningar å gjere, men at dei også synest det er vanskeleg å finne personar som vil stille opp på dugnad for damelaget, enn kva det er for herrelaget:

Men så har det jo med at ein må ha eit apparat rundt det, ikkje sant? Det med å ha speaker, billettørar og sånn, så er det slik at ein er litt avhengig av å ha personar som vil då, og vi kan ikkje gå rundt og kakke folk i hovudet og seie «ditta skal du gjere» ikkje sant? Så laga er jo litt sånn avhengige av å klare å rekruttere det inn litt sjølve også da.

Kjell sine opplevingar som trenar er at klubben nedprioriterer jentefotballen, medan koordinator Einar grunngir dette med at marknaden dessverre styrer mykje av ressursbruken til klubben, trass i at han sjølv meiner det er feil. I tillegg fortel han at det lokale engasjementet er større rundt herrelaget i klubben, og han meiner dette er vanskeleg for klubben å få gjort noko med. Fuglevik IL har likevel, som ein av fleire klubbar i området, valt å delta på Jenteløftet, som er eit prosjekt sett i verk av kretsen. Tiltak og resultat av dette er noko som både trenar og koordinator har meiningar rundt.

### 4.3.3 Jenteløftet

Når det kjem til jenteløftet så har trenar Kjell og koordinator Einar ei relativt lik haldning til jenteløftet og korleis det har fungert i klubben. Kjell fortel at jenteløftet i klubben har hatt ein ok start, men at dette er noko som er nytt frå i år av, men at det har blitt ein del av ein prosess som allereie var i gang i klubben. Også Einar fortel at klubben, grovt rekna, har hatt eit veldig fokus på jentefotballen dei siste fem åra, fordi dei såg at dette var noko dei ikkje var gode på, med få lag og stort fråfall. Kjell legg til at han opplever at det har blitt eit større fokus på kor ein vil med jente-og damefotballen i klubben og at Fuglevik IL er på god veg:

Vi hadde jo ambisjonar om at damelaget skulle kome opp i 3. divisjon, også med tanke på at dei yngre jentene skal ha noko å sjå opp til og strekkje seg etter. Og det føler eg at har vore sett meir i system dei siste par åra.

Når vi kjem inn på temaet om kva tiltak som har blitt gjort i klubben, har dei derimot litt delte meiningar. Trenar Kjell fortel at det har vore nokon tiltak på jentelaga der damespelarane var engasjerte som instruktørar, i tillegg til at vi har hatt klubbeseøk av eit topplag på damesida. Han fortel likevel at mykje av det som har føregått for å løfte jentefotballen i klubben har gått på initiativet til enkeltpersonar og at han skulle ønske at klubben var meir delaktig i desse tiltaka slik at ein kunne fått til enno meir:

Eg har jo sjølv hatt fleire fellesøktar for 12 til 16 åringane i helger, feriar, men der skulle eg gjerne sett at klubben tok meir tak, at eg skulle sleppe å vere den som var pådrivar. For no blir det meir sånn tilfeldig og personavhengig. Så at det kanskje kunne vore gjennomført litt fleire tiltak frå klubben si side, reint sportsleg.

Koordinator Einar fortel på si side at det klubben har fokusert på har vore kompetansen til trenarane, ulike rekrutteringstiltak, trivselstiltak og ekstratreningar som har vore knytt spesifikt opp mot jentene. I tillegg har dei nedsett ei eiga gruppe som har arbeidd spesielt med dette i klubben. Han fortel også at han nok trur at nokon vil oppfatte det auka fokuset på jentefotballen som problematisk fordi det kan oppfattast som ei konkurranse dersom til dømes jentefotballen dreg av garde med dyktige trenarar som gutesida meiner at dei burde ha: *men sånn vil det jo på eit vis alltid vere, dei fleste lag er jo seg sjølv nærast ikkje sant. Men eg ser berre pluss rundt det at jentefotballen får seg eit løft.*

### 4.3.4 Klubben

Som tidlegare nemnt, ynskjer Kjell at klubben gjennomfører fleire sportslege tiltak for jentene, fordi han opplev at det i Fuglevik er eit langt større behov for slike tiltak hos jentene, enn hos gutane. Han fortel vidare at han synest vi i langt større grad må rette fokuset mot at klubben behandlar jenter og gutar ulikt, særskilt når ein byrjar å nærme seg senioralder:

Så kan ein sjå på kva interesse det er frå leiinga på herrekampane kontra damekampane, der er det ein enorm forskjell. Det sender nokon signal, og det er litt artig for det blei kommentert nokon bilete som hang på klubbhuset med masse senior herrespelarar, men ingen på damesida. Og det blei kommentert av nokon av jentespelarane, for det legg dei merke til. Sameleis med rammene rundt kampane, for det er fleire som ser på herrekampane, det er det, men det går jo an å prøve å skape ei ramme rundt kampane, at begge lag skal ha speaker og innmarsj for eksempel, så der er det stor forskjell.

Kjell fortel vidare at han har merka ei tydeleg betring i prioriteringar frå klubben si side etter at klubben gløymde av at dei skulle ha besøk av eit kvinneleg topplag:

Så skulle dei vere i hallen, og så var det skjedd ein glipp som gjorde at det var sett opp ein guttekamp der samtidig. For klubbetøket var sett opp som «trening damer» i baneplanen. Så når 30-40 jenter kom og skulle ha trening med laget, så måtte dei ha treninga ute på grasbana i regnet, og då var ikkje trenaren deira blid på Sportsleg utval, som framsto som gutteklubben grei liksom. Så etter det så synest eg at eg har merka eitt slags skifte.

Eit anna tiltak som har blitt gjort frå klubben si side, er at dei har delt inn i to ulike sportslege utval: eitt for damer og eitt for herrar. Dette er noko som Kjell og Einar har delte meiningar rundt. Kjell fortel at dette er noko som han trur kan vere positivt, noko som vil føre til meir fokus på damefotballen, og at jentefotballen gjennom dette vil få fleire tiltak og fleire ting som blir gjort. Einar fortel at han sjølv er litt skeptisk til å ha dei såpass skilde: *Eg meiner at ein bør ha ein sportsleg leiar, og så kan ein heller ha ulike utval, og så må ein syte for at den sportslege leiaren er sportsleg leiar for alle, ikkje for herresida eller damesida, men for alle.*

Han ser likevel at det kanskje har vore naudsynt for å skape eit ekstra fokus på jentene, men han meiner at dette burde vore mogleg å få til utan å dele inn i heilt skilde utval så lenge ein har dedikerte personar som jobbar inn i mot begge gruppene. Einar fryktar også at slik det er no, når leiarane for dei to utvala sit i styret, så kan det fort bli ein kamp om ressursar og liknande.

## 4.4 Havøy IL

### 4.4.1 Sportsplan

I Havøy IL har dei ingen tilbod for jentene etter at dei er 17 år, difor har dei heller ingen plan for utviklinga til jentene etter dette, og manglar eit kamp- og treningstilbod for jenter som har lyst til å halde fram med fotballen også på seniornivå. Likevel har dei presisert som eit mål i sportsplanen sin at dei skal utvikle spelarar (*både* på jente-og gutesida) som kan vere med å prege seniorfotballen på høgast mogleg nivå. Det eksisterer heller ingen planar for å få danna eit seniorlag på kvinnesida. Dei har heller ikkje delt inn sportsplanen i eigne delar for jenter og gutar, men heller etter alder. Altså har dei like planar for jentelaga og gutelaga sine i ungdomsfotballen.

---

#### 4.4.2 Hospitering

Av hospiteringsordningar har Havøy IL presisert i sportsplanen at spelarar som er tekne ut på tiltak (Bylag/Kretslag/Regionslag/Landslag) skal få eit tilbod om å spele 11-arfotball i klubben. I dette ligg det også, forklarar sportsplanen, at desse spelarane i tillegg skal få eit kamptilbod ei årsklasse opp, og at jentene skal få tilbod om å spele saman med gutane.

Vidare fortel klubben gjennom sin sportsplan at dei i ungdomsfotballen har som mål å legge godt til rette for utvikling av dei ivrigaste spelarane, som er lengst komne, slik at dei kan konkurrere på eit nivå der dei møter motstand. For å få til dette forklarar sportsplanen at dei ikkje ynskjer å operere med «låste» grupper, men heller dynamiske slik at alle spelarar konkurrerer på eit nivå som gir dei ei balanse mellom utvikling og meistring. Dei beste og ivrigaste jentene skal få eit kamptilbod hos gutelaga. I intervju med trenarar og koordinatorar kom det fram at dette i praksis betyr at dei spelarane som vil mest, får tilbod om å trene hos både jentelaget og gutelaget i ungdomsfotballen, altså kan gutane få delta på jentetreningar og jentene på gutetreningar. Dette vil seie at dei som vil det kan få delta på opp til 4 treningar i veka, i praksis begge G16-treningane og begge J15-treningane.

#### 4.4.3 Rammefaktorar

Både trenaren og koordinatoren eg snakka med i Havøy IL fortel at dei opplev at rammefaktorane i klubben er tilnærma like. Dei presiserer likevel at dette truleg er enklare i ein mindre klubb, då det ikkje er nokon kamp om treningstider eller diskusjonar rundt banekapasitet og liknande. I tillegg så er utstyret felles for jente- og gutelaga i ungdomsfotballen. Trenar Mathilde fortel også at klubbens haldningar til at jenter og gutar kan trene saman har vore svært positivt for lik behandling og lik respekt for kjønna i fotballen, og at det har vore enkelt for dei som vil mest å få delta på ekstra treningar og kampar med lag av motsett kjønn.

Når det kjem til talet på trenarar er også dette noko som i Havøy er klubbstyrt, og som ein difor har sørga for er tilnærma likt. Koordinator Jørgen fortel at ein har funne ei ordning der ein i tillegg til foreldretrenar har seniorspelarar i klubben som bidreg mot å sleppe å betale treningsavgift. I tillegg har ein hos jentene fått inn ein seniorspelar for kvinner frå ein lokal 2.divisjonsklubb for å hjelpe til å trene jentene, dette fordi klubben ser verdien av å ha kvinnelege førebilete, også på eit lokalt nivå.

#### 4.4.4 Jenteløftet og akademiklassifisering:

Både trenar og koordinator skildrar at jenteløftet ikkje har vore eit stort fokus i klubben. Trenar Mathilde er usikker på om det er noko som klubben deltek på, men at dette kan ha med å gjere at klubben enno er i oppstartsfasen: *Vi held framleis på med alt papirarbeidet. Og så held vi på å bygge hall, så akkurat no handlar det mest for oss berre om å halde hjula i gang.*

Jørgen synest det er utruleg at det faktisk skal vere eit behov for å gjennomføre eit jenteløft i 2020. Likevel seier han at dette er eit fokusområde i klubben, sjølv om det ikkje alltid blir definert som eitt *jenteløft*, men at klubben prøvar å sørge for like moglegheiter til å bli god uansett om du er jente eller gut:

Vi stiller stort sett same krav til jentene og gutane. Det skal ikkje vere slik at dei for eksempel i 12 års alderen skal ha 2-3 treningar basert på om dei er jenter eller gutar, Dei skal heile tida ha likt tilbod i aldersbestemt her i klubben, dei skal ha same påfyll av kunnskap. Det skal ikkje vere slik at jentene skal ha leik og moro, medan gutane har konkrete sportslege ferdigheitsmål. Vi har rimeleg opne grenser mellom laga også, slik at dei som er ivrige kan delta på det motsette kjønn sine treningar for å få fleire økter. Hos oss er det slik at om det er trening så får nærast kven som helst vere med dersom dei vil. Eg tok for eksempel med ei av dei mest talentfulle 12 år gamle jentene på A-treninga for herrar, sidan ho likevel var i hallen. Det er ingenting som tilseie at ho ikkje kan vere med på teknisk oppvarming med oss.

Igjen viser Jørgen til klubbens haldningar rundt opne og flytande grenser for kven som kan delta på treningane til dei ulike laga. I tillegg fortel han at trass i at dei ikkje alltid definerer det som *Jenteløftet* så er dette visjonar som klubben og leiinga heile tida arbeider mot: at uansett om du er jente eller gut så skal du få like moglegheiter og same krav som det motsette kjønn, samt at dei som verkeleg ynskjer å bli gode skal få moglegheita til dette i Havøy IL.

#### 4.4.5 Klubben

Koordinator Jørgen fortel mykje av det same som sportsplanen seier. Nemleg at ein ikkje har, eller arbeider aktivt for å få til eit seniortilbod for kvinner i klubben, noko han meiner er alt for dårleg:

Havøy IL har ein veg å gå for vi har jo kun seniorlag herre, og så har vi ikkje trua på at vi skal klare å danne noko for jentene. Vi har eigentleg ingen plan for korleis vi skal klare å ha eit seniorlag for damer. Og det er kanskje fordi vi prøver å pushe våre beste jentespelarar ut, fordi vi ønsker at dei skal fortsette med fotball og gå vidare. Og så har vi jo tal som viser at dei som ikkje er så gode at dei kan gå vidare kjem til å slutte likevel. Dei flyttar uansett vekk på hybel og slikt. Men det er klart at vi burde ha ein plan for å få opp å gå eit damelag igjen.

Etter Jørgens meiningar så kan dette ha med at styret i klubben i hovudsak består av menn «som tenkjer herrefotball»: *Det er fordi dei er menn og det heng att, i tillegg så er det allereie*

*eit eksisterande herrelag i klubben, og det finns ikkje for jentene. Det har vi ikkje hatt sidan 2012, då eg slutta som trenar. Vi er for dårlege på jenteløftet etter at dei har fylt 16 år.*

Mathilde har på si side berre positive ting å seie om klubben i samband med korleis dei behandlar og prioriterer jenter og gutar i ungdomsfotballen. Ho legg i tillegg til at ho synest klubben har vore flink til å vidareformidle informasjon som til dømes *satellitt* (samlingar før uttak til sone/kretslag), noko som gjer at trass i at Havøy er ein liten klubb, så kan dei beste få nye impulsar og matching frå jamaldringar på same nivå.

## 4.5 Generelle tendensar

### 4.5.1 Sportsplanar

Sportsplanane til klubbane spenn seg heilt frå å vere delte inn etter kjønn (Varge IF) til å framstå som nærmast kjønnsnøytrale. Likevel var det nokon ting som peika seg særskilt ut, mellom anna var det felles for alle klubbar som nytta seg av bilete i sportsplanen sin (SK Bjørn, Varge IF og Fuglevik IL) at ein fann ei overvekt av bilete av menn og gutar i sportsplanane. I tillegg skilde typen bilete seg ut, då dei oftast viste menn og gutar i spelsituasjonar og feiring av mål, medan jentene oftast blei framstilte på lagbilete eller medan dei held rundt kvarandre og smiler. Dette viser korleis vi “gjer kjønn” i fotballen, den hegemoniske maskuliniteten tilseier at idealet for menn kan vere når dei er sveitte, taklar og krigar, medan idealfemininiteten har heilt andre verdiar som til dømes grasiøsitet og omsorg (Connell,2005).

Noko anna som kjem fram av sportsplanane er at det berre er hos Havøy IL at sportsplanen legg til rette for moglegheita for at kjønna kan trene saman med kvarandre, og til dømes at dei beste jentene kan hospitere inn mot gutelaga. Dette kan tyde på det Messner (1993) skildrar når han hevdar at sportsinstitusjonen vi har i Vesten har eit fundament som byr menn ei homososial livssfære, der ideologien om mannleg overlegenheit har blitt eit doxa (Bourdieu,1999). Dette fører til at så lenge samfunnet ser på gutar som så mykje betre enn jenter i fotball (frå naturens side), er det vanskeleg å sjå føre seg at dei skal kunne trene saman og spele på same lag (Fundberg,2003;Eliasson,2009). Gjennom å assosiere gutar, menn og maskulinitet med verdiar som fysisk kapital, styrke, makt og valt, som igjen blir assosiert med den gode fotballprestasjon blir det maskuline hegemoniet i idretten stadig rekonstruert (Messner,1993).

### 4.5.2 Rammefaktorar

Klubbane i studien syner at når det kjem til rammefaktorar så er dei, når det kjem til treningstider, utstyr og baneareal, tilnærma like for jenter og gutar i ungdomsfotballen. I Varge IF seier riktig nok sportsplanen at jentene har færre treningar i veka enn det gutane har, men dette kjem ikkje fram i nokon av dei andre klubbane. Altså ser det ut til at jentene og gutane har tilnærma like forhold når det kjem til faktorar som banestørrelse, utstyr og liknande. Ulikskapar i rammefaktorane gjer seg derimot gjeldande når ein kjem opp på seniornivå i alle klubbane i studien, noko som også sender tydelege signal til dei yngre jentene om verdien av kvinneleg fotballdeltaking. Det overraskande er at dei fleste av informantane, og då særskilt koordinatorane (med unntak av Jørgen i Havøy) synest denne skeivfordelinga er naturleg. Skeivfordelinga av rammefaktorar i mellom kvinner og menn i seniorfotballen, kan såleis definerast som eit doxa (Bourdieu,1999), som nærmast ingen synest å stille spørsmål rundt. For å illustrere dette nyttar Jørgen seg av ei historie frå den gongen han var trenar i Varge IF:

Då eg byrja som trenar på Varge IF, det er ikkje mange år sidan, hadde ikkje damelaget eiga garderobe. Så vi skreik oss til å få ei, og då fekk vi den minste garderoba som var på huset. Sjølv rekruttlaget for herrane hadde eiga, stor, langt sværare garderobe, sjølv om damene spelte i 2. divisjon og rekruttlaget i 4. divisjon. Det var den garderoben det hadde vore naturleg at damene hadde. I staden måtte jentene dele felles dusj med herrelaget: 2 dører inn, ingen lås på dørene. I ettertid flytta dei også styrkerommet, som før hadde vore tilgjengeleg for alle seniorlaga, til å berre vere tilknytt herrelaget i klubben. For å kome til styrkerommet måtte ein gå gjennom herregarderoben. Så det blei jo heilt umogleg for ein damespelar å møte opp på trening for å ta eigentrening om ho var skada, då måtte ho gå gjennom garderoben der herrane dusja. Det er jo veldig små ting eigentleg å ordne på. Altså på Varghuset er det fem garderober, og klubben klarde å velje ut den minste og den som delte dusj med herregarderoben. Det er ganske sånn små ting, men damene blei ikkje prioritert.

Resultata i mi studie syner mykje av det same som tidlegare studiar syner når det kjem til rammefaktorar i fotball for kvinner og menn, jenter og gutar. Forsking hevdar mellom anna dette at trass i at fotball er den største idretten for kvinner i dagens Noreg, så er det framleis ikkje likestilling på feltet fordi kvinner og menn ikkje får eit likt tilbod (Fasting,2001;Fasting & Sisjord,2000;Skogvang,2006;2014).

Eit anna tema som gjorde seg gjeldande alle klubbane i studien var at det er langt vanskelegare å finne tak i trenarar til jentelaga enn til gutelaga. Dette fører til at jentelaga ofte får færre trenarar og dårlegare kvalifiserte trenarar enn det gutane får. Jørgen hevdar at dette ligg i at det er meir status å trene gutar enn jenter på linje med Skogvang (2006;2014). Han skildrar dette ved å bruke ei historie frå då han var trenar i Varge IF for eitt par år sidan:

Det står ikkje akkurat folk i kø for å ta trenarjobben i eit damelag, kontra G16-laget på Varge IF til dømes. Vi opplevde det at på Varge IF kunne det vere 6-7 trenarar som ville trene G16-

laget, så hadde ein J16 ved sida av der dei nesten ikkje klarde å få foreldra til å stille. Og ja, dei 6-7 på gutesida var foreldretrenarar, men samstundes var mange av dei også foreldre i J16-gruppa. Så eg meiner at då burde nokon av dei sagt at eg trenar dotter mi i staden. Men dei vel å trene sonen sin saman med 6 andre trenarar. Dette er kulturelt betinga og heng att. I Varge IF var det veldig synleg. Alle ville vere rundt gutelaga, enten det var g14 eller g13. Og så var kampen kven som *måtte* ta jentene.

Han fortel det same som trenarar og koordinatoren i Varge IF fortel, at dei no har dyktige trenarar på både J15 og J17 laget sitt. Likevel legg han til at dette har mykje med å gjere at dei har eitt par engasjerte og kompetente foreldre i denne foreldregruppa, som kun er foreldre til jenter og ikkje gutar. Såleis hevdar han at dette er meir tilfeldigheiter enn eit symbol på ei haldningsendring: *Eg er sikker på at hadde dei hatt ein gut så hadde med ein gong eit par stykker av dei valt å trene gutar i staden.*

Janne fortel om mykje av det same i SK Bjørn, då særskilt på dei yngste laga. Ho fortel likevel at litt av årsaka også kan ligge i at det er færre jenter enn gutar som spelar fotball:

Når ein har oppstart med 6-åringane, så er det snakk om kanskje 8 jenter og 22 gutar, så det er klart at det er jo færre foreldre å ta av då. Det blir vanskelegare for jenteforeldre å melde seg, trur eg, fordi det er færre med kompetanse der, så melder du deg så veit du at du blir aleine. I eit gutelag så har du kanskje 3 stk. som seier at «vi tre kan ta det vi».

Også når det kjem til tal av trenarar og tilhøyrande kompetanse, syner det same som tidlegare forskning. Skogvang (2006) slår fast at trenarar heller vel å vere på gutesida, då det, som også Jørgen fortel, inneber ein langt større status enn å trene jenter, og at dette fører til at gutar i langt større grad får betre kvalifiserte trenarar enn jentene, noko også Fasting og Sisjords (2000) studiar underbygger. I dette ligg det, om vi skal nytte oss av Bourdieu (1986) sine omgrep for å forklare tendensane i samfunnet, at ein tileignar seg langt meir symbolsk kapital ved å trene gutar enn av å trene jenter på fotballfeltet. Kvifor det er slik kjem eg til å gå nærmare inn på i kapittel 5.6 Haldningar.

### 4.5.3 Jenteløftet

Ut i frå informantgruppa er det gjennomgåande store ulikskapar i kor mykje trenarane i klubbane har høyrte om og opplever jenteløftet i form av tiltak i treningskvardagen og kva koordinatorene fortel om. Fleire av trenarane har ikkje ein gong høyrte om *Jenteløftet*, trass i at dette er eit prosjekt som kretsen byrja på allereie i 2018. Litt av forklaringa kan liggje i at mange av tiltaka koordinatorene fortel om ligg på eit organisatorisk nivå. Mellom anna har to av klubbane (SK Bjørn og Fuglevik IL) valt å omstrukturere dei sportslege utvala sine med fortrinnsvis å dele sportsleg utval i to (eitt for jenter og eitt for gutar), og å ha ulike

representantar i det sportslege utvalet sitt basert på kjønn. Likevel tyder dette på at klubbane og kretsen framleis har ein veg å gå når det kjem til likestilling av kjønna i klubbane sine. Jørgen har, med unntak av i Fuglevik IL, erfaring som trenar i alle klubbane, og meiner at alle har ein veg å gå før det kan byrje å minne om likebehandling og nyttar Sandefjord som referanse:

Du går i til dømes Sandefjord, som er ein relativt liten by, likt kledd som herrelaget. Begge laga får lunsj på klubbhuset, damespelarane på lik linje med herrespelarane. Sandefjord er kanskje den klubben som er lengst komen på dette, trass i at damelaget der enno ikkje er oppe på det same sportslege nivået som herrane. Der er til dømes ikkje Varge IF per no, der er ikkje SK Bjørn heller. Sandefjord er der, og har skaffa profilar som trenarar, no er trenarane til damelaget i Sandefjord meir kjende enn trenarane til herrelaget. Altså alle veit kven Peter Kovacs er, Melissa Wiik, men eg kan ikkje kome på kva trenaren til herrelaget heiter, er det ein danske eller eitt eller anna slikt? Og det er jo status at slike profilar tek på seg å vere trenarar og viser at dei tek damefotballen seriøst.

Vidare er han usikker på om kretsen har valt rett veg å gå, då dei har valt å økonomisk satse på berre eitt kvinnelag, slik at til dømes dei tre andre 2. divisjonsklubbane må klare seg sjølve: *Men klart det eg har snakka med dagleg leiar i denne klubben om det, og til og med han skjønar jo det at vi også er nøydde til å vere 2. divisjonsklubbar rundt, for dei må jo ha ein plass å hente spelarar frå.* At kretsen prioriterer slik kan også vere ei av årsakene til at ikkje alle trenarane har høyrte om jenteløftet.

#### **4.5.4 Kretstiltak**

Kretsen er dei som står bak og administrerer *Jenteløftet*, trass i dette har informantane litt blanda meiningar rundt i kor stor grad kretsen eigenleg prioriterer jentene og gutane likt. Særskilt meiner fleire av informantane at kretsen i større grad burde tenkje over kva signal dei sender til dei talentfulle jentene rundt viktigheita av det dei driv med. Alex understrekar at signalet kretsen sender rundt kor alvorleg ein skal ta jentefotballen er viktig for både jentene, haldningane frå samfunnet og klubbane i området. Hans erfaringar, mellom anna frå andre kretsar, er at ein her i området framleis har ein veg å gå, og at jentefotball i kretsen framleis ikkje er høgt nok prioritert i forhold til andre stader i landet. I denne samanheng nemner Janne mellom anna at SK Bjørn fleire gonger har gitt tilbakemeldingar til kretsen om slike saker:

Det er detaljane heile tida, og vi har teke opp med kretsen at talentlaga reiser med gutane til ein av dei største stadionane i Noreg, medan jentene dei var på ei gamal kunstgrasbane ein time unna. Så jentene var på ei tilfeldig kunstgrasbane, medan gutane var på Stadion og sende snappar og styr og stell. Så når ein som jente då høyrer om dette, så kjenner ein seg jo mindreverdige med ein gong.

Også Kjell, som lenge har vore trenar i kretssystemet, fortel at han har reagert på at ein på krets nivå reiser med gutane som 13-åringar til Hamar på eliteturnering, medan det ikkje finns

noko liknande tiltak på jentesida. Då han stilte spørsmål angående dette til Varge IF som administrerer bylaget, så var tilbakemeldinga på spørsmålet om kvifor det skal vere sånn, at det er ikkje finns ressursar til det for jentene.

Janne kan også fortelje at dei som klubb har sett seg nøydde til å sitte og manuelt omdirigere heimekampane som kretsen hadde sett opp for J16 og G16:

G16 fekk sett opp alle kampene sine på den nyaste og største bana, det er jo kretsen som set opp, og ikkje for å kritisere dei, men jentene var sette opp på den eldste bana: ei mini-9arbane. Så då måtte vi i klubben sitte og manuell-overstyre slik at det skulle bli likt.

Mathilde har inga direkte rolle inn i mot kretsen, men har etter å ha følgt både sonen og dotter si på talenttiltak gjort seg opp nokon meiningar rundt talentarbeidet kretsen legg ned for jenter og gutar. Ho stiller seg bak mykje av dei same oppfatningane som fleire av dei andre informantane har, og fortel mellom anna at ho trur at om du er ein veldig talentfull gut så vil du kunne få ei tettare oppfølging frå kretsen si side, enn om du er ei veldig talentfull jente.

Erfaringane til informantane er såleis at trass i at kretsen administrerer *Jenteløftet* så har dei ein veg å gå for å syne at dei sjølve prioriterer og verdset jentefotballen i området. Denne nedprioriteringa bidreg truleg til at talentfulle gutar får ei langt tettare oppfølging enn talentfulle jenter i området.

#### 4.5.5 Serieorganisering

Eitt tema som kom opp i mi studie var den komande omlegginga av seriesystemet: frå J14 og J16- seriar, til å verte J15 og J17-seriar. Trenarane og koordinatorane trur alle at dette vil gi positive utslag for jentefotballen i området, då mangelen på eit junior-tilbod for jentene truleg har bidrege til at fleire fell frå i «gapet» mellom ungdoms- og seniorfotball. I tillegg har ein del læringsmoment og delar av utviklingsstigen i sportsplanane til klubbane ligge til juniorfotballen, noko som har ført til at jentene på eitt vis har vore nøydde til å «hoppe over» dei trinna i si utvikling. Dette skildrar mellom anna Kjell:

Opp til 16 år så er fråfallet nokså likt hos jenter og gutar, men når dei blir 17 år, så oppstår store forskjellar. Gutane har juniorlag, så gapet blir frå j16 og opp på senior kontra gapet frå G16 til junior. Dette er avskrekkande for ganske mange jenter: at dei skal opp i seniorfotballen. Då eg snakka med ein del jenter som slutta med fotball i SK Bjørn, så var det fordi alternativet var 2.divisjon og klart det er eit kjempesprang.

Også Janne fortel om denne problematikken i SK Bjørn, dei har berre eit 2.divisjonslag som seniortilbod for kvinner og «det hoppet frå J17 til 2.divisjon er jo kjempesvært og det er ei kjempeutfordring som eg trur vi mister mange jenter på.». Ideelt sett skulle ho difor gjerne sett at dei fekk til eitt andrelag som kunne spelt i 3. eller 4. divisjon i tillegg, men ser ikkje at

klubben per i dag har ei stor nok spelarmasse til det. Jørgen er trenar for seniorlaget til SK Bjørn på kvinnesida, og er einig i at dei absolutt burde hatt eitt rekruttlag i lågare seniorklasser for å lette overgangen mellom J17 og 2. divisjon. Han har derimot eit litt anna forslag til løysinga av problemet:

SK Bjørn burde hatt lag i J15-klassa og så heller prøvd å stille eit rekruttlag for senior i 4. divisjon, som i hovudsak består av 16-17-åringar og eitt par av dei spelarane frå førstelaget som ikkje fekk starte i 2.divisjon. Den modellen synest eg er betre fordi det gir både mykje læring for dei yngre, samstundes som fleire eit fullverdig kamptilbod. Eg trur det ville ført til mindre fråfall, fordi sjølv om ein ikkje er heilt god nok til 1.laget når ein er 17-18, så har ein likevel ei moglegheit til å fortsette å spele fotball i klubben.

Vidare fortel han at ei av utfordringane når jentene kjem opp på eitt seniorlag, er at ingen verkar å ha førebudd dei på at no er dei ikkje eldst lenger, altså er det ikkje naturleg at dei alltid skal vere best lenger heller. Han fortel at jentene ikkje er førebudde på at dei faktisk må jobbe for å få ein plass på laget, då det har blitt stilt få krav til dei tidlegare og hospiteringsordningane har vore vanskelege å få til. Også Alex fortel at han har blitt overraska over at når han har teke ut yngre jenter til å bli med i kamptroppa til seniorlaget i 2. divisjon, så har han opplevd at dei slutta ei veke seinare, fordi dei *berre* fekk spele i 20 minutt. Difor trur han at omorganiseringa av seriesystemet kan bidra til å lette overgangen:

Det er veldig krevjande for ein del jenter å plutselig skulle spele saman med kvinner som har spelt fotball i 10 år lenger, så då er det kanskje ikkje heilt naturleg at du er like god som dei. Omorganiseringa gjer at du framleis kan spele på i 17-årsserien som 18-åring, då har du med ein gong fått eitt par år ekstra å modnast på, og eg trur dette kan bidra til at fleire held fram med fotball lenger (Jørgen).

Det verkar på informantane mine som at overgangen i mellom ungdoms- og seniorfotballen kan verke voldsom, særskilt for jentene som ikkje har hatt ein juniorserie som mellomledd. Likevel ser det ut til at manglande krav i yngre årsklasser, med mykje fokus på at fotball for kvinner er leik framfor konkurranseidrett, der alle helst skal få spele like mykje uansett, samt dårleg fungerande hospiteringsordningar, gjer overgangen enno tøffare enn kva han elles hadde trengt å vere. Hospiteringsordningane og haldningane til jentefotball som leik skal eg forklare nærmare i seinare kapittel.

## 4.6 Haldningar

### 4.6.1 Fotball er for gutar

I alle klubbane i mi studie fortel informantane om at det framleis er slik at det er fleire gutar enn jenter som spelar fotball, og at det framleis er slik i lokalmiljøet at fotball blir sett på som ein «guteidrett». Til dømes seier Janne at ulikskapane syner att i kor mange som byrjar på

fotball i utgangspunktet: *hos gutane treng vi til dømes nesten ikkje å ha ranselpost fordi dei veit allereie frå dei er 4 år at dei skal byrje å spele fotball.* Runar utdjupar dette vidare med å forklare at hans oppfatning er at *vaksne tenkjer at fotball er mykje viktigare for ein gut enn for ei jente å bli god i, noko som kan vere kulturelt betinga, at det er sånn det har brukt å vere, så ein har kommunisert at det er ein gutesport.*

Gjennom dette underbyggjer informantane det tidlegare forskning har funne om det doksiske fenomenet at «ekte fotball» framleis er herrefotball (Pfister,2015;Skogvang,2006; Fasting;2001). Såleis blir fotballens maktutøving noko som synleggjer hegemoniet på feltet. Trass i at fotball også er den mest populære *jenteidretten* i Noreg og på verdsbasis (Norges fotballforbund,2019c;Skogvang,2006), blir fotballen sett på som ein typisk *gute/manneidrett*.

Truleg heng dette saman med at fotballen blir sett på som ein typisk maskulin idrett (Fasting,2001). Der verdier er tett knytte til den hegemoniske maskuliniteten (Connell,2005;Fundberg,2003), der til dømes å krige, ta seg ut fysisk, tøyte grenser og sveitte blir premierte. I tillegg viser Fundberg (2003) korleis fotballens maskuline hegemoni held stand gjennom bruk av negative uttrykk som å «spele som ei kjærring» og at gutar allereie i småguttealder lærer at femininitet og homofili er noko som *ekte* fotballspelarar skal distansere seg frå, samt at kvinnelege fotballspelarar er noko som er fundamentalt feil i forhold til fotball. Dette illustrerer mellom anna Jørgen: *Kjønnsrollemønsteret heng att frå gamalt av. Damefotballen er ikkje så gammal i Noreg, det er kanskje snakk om dei siste 15-20 åra at jentefotballen har vore akseptert som ein faktisk idrett. I byrjinga var den lite akseptert. Sånne ting heng gjerne att .*

Fleire av informantane peikar på at jentene har mange fleire val når det kjem til aktivitetar i lokalmiljøet. Dette trass i at det finns tilbod til gutane i alle dei alternative «jenteaktivitetane» som informantane nemner i regionen. Både Janne og Johannes nemner mellom anna handball som eit slikt eksempel:

Det er mange fleire jenter som går på alle moglege slags danseformer, ballettopplegg, på turn er det fleire jenter... Handballen er jo litt meir sånn «jentesport», eg seier det med gåseauge for eg synest eigentleg ikkje det. Volleyballen har ei overvekt av jenter, sånn at her er jo mange fleire alternativ for jentene da, og det er klart at når det er fleire valmoglegheiter, så er det jo fleire som vel noko anna også da. Tradisjonelt så er det ikkje like mange gutar som dansar ballett.

Ut i frå sosialiseringsteoriar som kan forklare konstruksjon av kjønn (Bourdieu,1984;Connell,2005) så kan dette vere litt av forklaringa på kvifor jenter og gutar vel idrettar som passer til rolla deira som fortrinnsvis feminine og maskuline roller. Bøki &

Gål (2013) konkluderer med at også foreldra her har ei sentral rolle i valet av aktivitetar for borna sine. For å oppsummere dette er det passende å bruke Jørgen sine ord: *Eg trur at det handlar om forventningar om at jenter skal vere med på sånne kulturskuleaktivitetar. Dei skal gjerne spele eit instrument, gå på dans, eller ein 'jentete' aktivitet.*

Jenter som vel ein tradisjonelt maskulin idrett som fotball, vil i teorien ikkje kunne nå opp til verken sportslege eller feminine ideal. Såleis kan det vere utfordrande for desse jentene å oppleve at utøvarrolla og femininitetsrolla er i stadig konflikt, grunna motstridande normer og krav (Fasting,2001). Janne fortel korleis både sonen hennar og dottera valde idrettar som ikkje stemde overeins med det typiske feminine og maskuline. Sonen fekk tilbakemeldingar frå vennegjengen om at handball var ein *jenteidrett*, medan dottera valde fotball, då ho ikkje trivdas i den tydelegare feminine rolla som blei konstruert gjennom skulefritidsordninga i fotball (FFO):

Tradisjonsmessig er fotballen sagt å vere ein guteidrett. Så då dottera mi byrja på FFO så hadde ho FFO ein dag i veka og var på SFO resten. Til slutt nekta ho å gå på SFO, for der skulle jentene berre sitte og perle. Tradisjonelt sett skal vi jenter sitte og vere litt sånn flinke og teikne og perle og sånn, og så får gutane herje rundt, klatre i tre og bli kasta ut på fotballbana på både skule, SFO og alt mogleg.

Fasting (2001) hevdar også at denne spenninga mellom idealfemininiteten og dei maskuline ideala i fotballen kan vere litt av årsaka til at kvinner i større grad enn menn vel idrettar som tradisjonelt har blitt sett på som feminine, eller med andre ord *jenteidrettar*.

#### 4.6.2 A-laget er herrelaget

Snakkar ein om eitt A-lag, så er det herrelaget ein meiner. Vi har kome dit ein del stader at vi seier *A-lag Damer*, men «A-laget» er framleis herrelaget i klubben. Eg trur ikkje det finns ein einaste klubb med både damelag og herrelag, der ein kan seie berre A-laget og så forstår alle at vi meiner damene. Det gjer at, ja, vi kan snakke om likestilling og vi skal løfte damefotballen, men så er det det å kome seg det siste kneppet opp til at vi er fullstendig likestilt, det er vanskeleg.

Sitatet til Jørgen illustrerer korleis herrelaget i ein klubb på doksisk vis automatisk blir til A-laget, medan kvinnene i beste fall blir omtala som A-lag *damer*. Dette underbygger påstanden om at *ekte* fotball er herrefotball, der den sosiale konstruksjonen og presentasjonen av hegemonisk maskulinitet framleis er dominerande (Pfister,2015). Samstundes blir kvinnefotballen sett på som noko *anna*, ein type fotball som manglar alle dei essensielle elementa av *ekte* fotball (Eliasson,2009). Såleis blir ikkje kvinnefotballen sett på som viktig, og blir heller ikkje teke like alvorleg som herrefotballen (Fasting, 2001). Olofsson (1989) skildra dette gjennom å hevde at det finns ingen kvinneleg idrett, berre kvinner som deltek i mannleg idrett, noko som framleis i stor grad ser ut til å gjelde på fotballfeltet.

Janne fortel at dette er noko dei har vore opptekne av i SK Bjørn, at ein skal anten kalle det for Damelaget og Herrelaget, eller A-lag Damer og A-lag Herrar. Jørgen fortel likevel at dei gamle haldningane heng att i detaljane og at det nye tenkjesettet ikkje er godt nok innarbeidd i SK Bjørn:

Eg brukar i SK Bjørn å tulle med å seie «skal vi merke ballane våre med berre ein A?» For kvifor skriv ikkje SK Bjørn sitt herrelag berre ein H for herrar? Når vi liksom skal og må skrive D for damelag? Det er liksom opplest og vedteke det, at sånn må det vere. Så vi har framleis ein veg å gå før vi klarer å vere heilt likestilde.

Alex fortel om liknande tilstander i Varge IF, og korleis dette reflekterer haldningar til og synet på kvinnefotball i bygda:

Berre det at ein kallar det for A-laget og damelaget, det viser kva syn ein har på fotballen i klubben. Det kan ikkje berre vere ein person som kjempar for endring, ein må forandre heilskapen i det. Og den forandringa må komme på eit mykje djupare nivå, slik ein forandrar korleis folket i bygda tenkjer. Det kan ta tid.

Vidare utdjupar han med å forklare kvifor desse tinga er viktige. Han fortel at alle ser på herrane sitt A-lag som *toppen* av klubben. Dette meiner han kan føre til at jentene ikkje opplever at dei har noko å strekkje seg etter, eller nokon lokale førebilete, for det ligg ikkje noko status til å spele på *damelaget* i klubben.

Med andre ord skildrar han det Skogvang (2006) har definert som *fotballkapital*, og at denne er tett knytt til kva biologisk kjønn du har. Såleis vil ein god mannleg fotballspelar inneha mykje fotballkapital, medan kvinner aldri vil kunne få dette berre gjennom å spele fotball, då dei ikkje driv med *ekte* fotball. Det at vi framleis kallar seniorlaga i ein klubb for A-laget og Damelaget er såleis eit godt bilete på at menn sit på den symbolske makta (Bourdieu,1996) i fotballfeltet.

#### 4.6.3 Damefotball - Ein idrett verdt å sjå på?

Trass i at denne studien syner at vi stadig har ein veg å gå før jenter og gutar får like moglegheiter, same type anerkjenning og tileignar seg like stor grad av fotballkapital, så fortel informantane våre at dei i løpet av dei siste åra har merka ei haldningsendring når det kjem til kvinnefotball i internasjonal samanheng. Eskild illustrerer dette ved å fortelje om si eiga oppvakning: *Vi byrja å sjå på Fotball VM for damer i sommar, då tenkte eg ikkje over at det var damefotball. Eg tenkte berre at det var ein jæklig god fotballkamp, fordi ting har blitt satt meir i system og det har blitt meir profesjonelt.*

Også Runar skildrar førre VM som eit skifte i folks haldningar til internasjonal kvinnefotball: *Det siste Dame VM, altså det satt masse folk generelt og såg på damekampar. Det gjorde dei ikkje før, det kan påverka haldningane positivt.*

Informantane fortel også at ein ser at dette skiftet på nasjonalt nivå, men at vi ligg litt bak i forhold til den europeiske toppfotballen, der toppklubbane for alvor har begynt å satse på kvinnefotball. Jørgen skildrar problematikken rundt dette, han fortel at trass i at toppklubbane i landet har ressursar, så er alle desse ressursane knytte opp mot herrelaga:

Det er det som gjer at dei kan drive utvikling, satsing eller kva dei enn kallar det. Fordi dei får pengar overført frå fotballforbundet, ganske mykje på gutesida i forhold til jentesida. Jentesida får berre ein brøkdel av det gutane får. Og klart det når Trondheims Ørn berre får ein liten bit i forhold til det Rosenborg får vert forskjellane framleis oppretthalde.

Vidare fortel han at dette er mykje grunna media, og at kvinnefotballen i Noreg har langt dårlegare mediadekning enn herrefotballen: *Det er media som styrer det. Eliteserien blir jo seld som eitt produkt. Og sånn må det verte på damesida også. Men det er klart den er prisa så lavt i dag, og avisene skriv ikkje om det fordi at du får ikkje klikk på damefotball.*

Dette blir bekrefta av Lippe (2007) som syner at trass i at fotball utgjer 36% av alle sportsoverføringer på TV, så kjem ikkje kvinnefotballen opp i meir enn 7 % av totalen. Nyare studiar frå Bergstrøm (2014) syner også at over 90 prosent av medias fotballdekning handlar om herrefotball. I følgje Skogvang (2009) må det kome ei endring i maktforholda på toppfotballfeltet, før ein vil kunne sjå endringar i mediebildet.

Forsking på feltet idrett og kjønn i media frå 90-talet og fram til dags dato, syner korleis tendensane i sportsjournalistikken reflekterer og reproducerer tradisjonelle kjønnsideologiar der doksiske kjønnsforskjellar om kvinner som underlegne i forhold til menn stadig blir promotert (Bjertnes 2005). Media sett dagsorden, der herrefotballen har blitt den dominerande medieidretten (Bergstrøm,2014;Hjelseth & Hovden,2014), men dagsordenen er kvinnefotballen sjeldan ein del av. Såleis blir medias budskap at kvinnefotballen er mindre viktig enn herrefotballen. Skogvang (2014) kjem med ei mogleg forklaring på kvifor ved å forklare at herrefotball er norma og standard som fotballkunnskap og prestasjon blir målt ut i frå. Difor vinn herrefotball også kampane på feltet når det kjem til ressursar og merksemd (mellom anna frå mediefeltet). Dette fordi det er eit doxisk fenomen at herrefotballen er best, noko som gjer at den også får mest mediemerksmd og økonomisk støtte (Skogvang,2014), altså genererer herrefotballen meir av både symbolsk og økonomisk kapital (Bourdieu,1996). Ein kan såleis definere det som eit doxisk fenomen at den marknadsstyrte fotballøkonomien

bidreg til å skape, samt auke ulikskapane mellom kvinner og menn i fotballen. Bourdieu (1999) skildrar i *Den maskuline dominans* undertrykking av kvinner som ei *symbolsk makt*, denne makta på fotballfeltet blir i følge Skogvang (2014) illustrert gjennom den store merksemda og plassen herrefotballen får i mediebiletet både lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Det at fotballklubbar for menn samstundes genererer stordelen av inntektene media og marknad gir fotballen i dagens Noreg, brukast som et argument for at herrefotballen er norma som all fotball målast ut i frå (Skogvang,2014).

Jørgen er mellom dei informantane som skildrar korleis denne ubalansen i mediemerksemda gjer seg gjeldande også lokalt. I denne samanhengen meiner han at klubbane sjølve også må ta ansvar for å skape eit produkt av damelaga sine og damekampane som folk har lyst til å kjøpe:

Det handlar om å skape profilar, der har klubbane sjølve eit ansvar. Det er klart at når det kan kome 200 menneske på ein treningskamp for 2. divisjon damer så betyr det jo at det finns eit marked for det, det 2.divisjonslaget vi møtte har gjort ein kjempejobb med å skape interesse rundt kvinnefotballen lokalt. Men du kan ta SK Bjørn, kor mykje gjer dei som klubb for å skape ei interesse rundt damelaget sitt? Det er jo det som er flaggskipet på jentesida, på same måte som at herrane sitt lag er flaggskipet for gutane. Uansett om det er 2. divisjon eller 3. divisjon. Du må klare å selje det som eit bra produkt.

Vidare legg han til at dette ikkje berre er eit problem for SK Bjørn men for veldig mange fotballklubbar:

Om Rosenborg sitt damelag skal ha suksess kan ikkje dei reise ut på Lade (stad i Trondheim) og spele kampar utan tribune plass. Dei må flytte kampane til Lerkendal og lage heile pakken rundt kampane. Du må lage ei vare du kan selje, og det lagar du ikkje ut på ei grasslette på Lade.

Det verkar å vere eit gjeldande doxa på fotballfeltet at kvinnefotballen ikkje er kommersielt interessant, noko som kan føre til at klubbane vel å ikkje leggje tid å krefter i eit prosjekt, som dei trur aldri kjem til å generere reelle inntekter for klubbane, då kvinnefotball ikkje er *ordentleg* fotball (Fasting,2001) og at kvinnelege fotballspelarar aldri vil kunne leve opp til den maskuline norma som er sett for den gode prestasjon i fotball (Fasting & Sisjord,2000). Eller som NFFs kommersielle direktør svarde OBOS-konsernet då dei i 2017 ynskte å støtte kvinnefotballen økonomisk: *Kvinnefotball er ikke kommersielt interessant* (Lien,2019).

Samanlikninga av kvinner og menn i fotballen, og at norma for den gode prestasjon ligg til herrefotballen (Fasting & Sisjord,2000;Skogvang,2014), er noko som mange kvinnelege fotballspelarar opplever som urettferdig (Fasting,2001). Dette er noko også Jørgen er frustrert over:

Ein klok kar eg hørde for ikkje så lenge sidan sa at det er ein idrett alle er opptatt av å samanlikne gutar og jenter i, og det er fotball. Det er ingen som samanliknar dei på 100 meter i friidrett, eller i høgde: ein seier ikkje at jentene er «dårlege» når dei hoppar 1.97 og vinn OL, sjølv om herrane hoppar 2.40. Og at då skal vi liksom ikkje gidde å sjå høgdehopp for damer. Dei vert aldri samanlikna. Det gjer vi i fotball, det gjer vi ikkje i friidrett eller handball. Det er ikkje nokon som snakkar om at vi skal sette opp damelandslaget i handball mot herrelandslaget i handball og sjå kven som vinner.

Forskarane (Eliasson, 2009; Fundberg, 2003; Pfister, 2015; Skogvang, 2014) hevdar, til liks med informantane, at kvinnefotballen verken blir sett på som like viktig eller blir i like stor grad teke alvorleg som herrefotballen. Skogvang (2014) fortel at ein i mange klubbmiljø framleis ser at prestisje og ressursar er knytte nærmast utelukkande til herrelaget sine prestasjonar. Gjennom ulike analyser av maskulinitet og femininitet i media ser ein altså at representasjonen er ulik både når det kjem til mengde og type dekning (Bergstrøm, 2014). Informantane våre har fått med seg dette, og særskilt Jørgen er oppteken av det og korleis klubbane sjølve har eit ansvar for å skape eit produkt av kvinnefotballen som folk har lyst til å kjøpe.

## 4.7 Hospitering

Alle informantane ser på hospitering som ei utfordring både på gutesida og jentesida i ungdomsfotballen. Likevel skildrar fleire av dei at det oftare er eit større problem på jentesida, særskilt går dette på om jentene faktisk *har lyst* til å hospitere oppover nivåmessig, noko mellom anna Jørgen skildrar:

Eg trur gutar og jenter er litt ulikt ihopskrudde. Jenter skal ihelanalyser alt, og kva andre kjem til å tenkje og sei. Medan gutar i større grad drit litt opp i kompisane sine viss dei får moglegheita til å ta neste steg oppover og vere eitt steg over dei andre, fordi det er jo det A-laget som er jo målet. Eg veit jo sjølv då eg byrja å spele eit år for tidleg på A-laget... eg trur ikkje det streifa meg ein einaste tanke om at kompisane mine blei att. Medan jentene oftare tenkjer at dei kanskje mister venninnene sine om dei ikkje lenger spelar på same lag. Dei bekymrar seg for kva som kan skje, om venninnene trur at dei har vorte høge på seg sjølv og det er jo heilt latterleg at det skal vere slik, frykteleg dumt.

Også Runar fortel også om dette og skildrar at når det blir snakk om hospitering på jentesida så har han opplevd at det blir diskusjonar i sportsleg utval som omhandlar det å ivareta venskap, noko som signaliserer at ein på eit vis ikkje kan halde fram med å vere vener sjølv om ein er i ulike treningsgrupper. Dette hevdar han at det aldri ville kome på tale på gutesida. Koordinator Einar fortel at dette ofte er ei utfordring klubben står overfor: Vektinga mellom det å gi jentene nye utfordringar og ei optimal utvikling versus frykta for å miste spelarar:

På gutesida kan du flytte enkeltspelarar opp og vekk i frå aldersgruppa si. Så eg tenkjer at du må vere veldig bevisst på det då, for flyttar du ei jente, så risikerer du å miste veldig mange. Det er viktig at dei i får trene med venninnene sine, for det er viktig det sosiale også.

Det Jørgen, Einar og Runar her skildrar kan knytast til måten Eliasson (2009) skildrar korleis gutar og jenter dannar venskap i fotballen på. Ho hevdar at jenter lærer at for å få mange vener og bli populær så må dei vere snille, medan gutane i langt større grad opplever at om dei er gode i fotball så blir dei meir populære og får fleire vener. Såleis kan det tenkjast at det er meir naturleg for jentene å bekymre seg for å miste venene sine ved å hospitere oppover enn kva det er for gutane, som heilt sidan dei var små har lært at det å vere god i fotball gir status og fleire vener. Mykje av det same syner studiane til Bjerrum Nielsen og Rudberg (1988) . Både studiane til Bjerrum Nielsen og Rudberg (1988) og Eliasson (2009) kan såleis bidra med å forklare kvifor det kan vere «enklare» for gutar å hospitere oppover enn jenter.

Janne skildrar mykje av det same, samstundes fortel ho at ei saka også har ei anna side, der ofte nålauget for å få hospitere oppover ofte er større for jentene enn for gutane, fordi ein oftare har mindre troppar, med færre spelarar på seniorlaga på kvinnesida enn på herresida:

Det vi ser er at hos jentene er det veldig ofte behov som styrer hospiteringa. Det har vore jenter som har blitt henta opp nokon år tidlegare på damelaget enn viss det ikkje var slik at seniorlaget hadde eit behov for spelarar. Men ein ser at når dei først kjem dit, så tek dei kjempesteg og plutsleg så blei det heilt riktig for alle, men ein kan jo også lure på om det kan bli feil for spelarar at dei blir pusha litt for tidleg. Med gutane så er det litt verre nålauge fordi behovet er ikkje like stort, fordi stallane er så mykje større. Så der kan vere spelarar som hadde hatt veldig godt av hospitering og så skjer ikkje det.

Ei anna årsak til at det er vanskelegare å få hospiteringsordningane til å fungere på jentesida er foreldregruppene sine rolle, hevdar informantane. Runar fortel at ved hospitering så får han veldig mykje negativ «input» tilbake frå foreldra om et ein *splittar* jentegruppa og at dette øydelegg venskap slik at mange kjem til å slutte

Det hadde *aldri* skjedd på herresida. Med jentene blir det eit valdsamt fokus frå foreldra på at vi øydelegg det sosiale. For foreldra blir det sosiale viktigare enn at jentene skal få prestere på sitt nivå. Ingen seier det om 16-åringen som no spelar på herrelaget, at det blir urettferdig at han skal spele på A-laget, fordi det øydelegg kompisgjengen... Sånn snakkar ein ikkje om gutane.

Vidare legg han til:

Det hadde vore interessant å arrestere foreldra på at hadde jentene vore gutar så hadde dei ikkje sagt noko, og sjå korleis dei responderte på det. Likestilling skal dei ha for døtrene sine, men når det kjem til stykke ...Det blir misforstått, ein vil liksom passe sånn på jentene, at ein tek frå dei den moglegheita gutane har til å bli matcha opp mot sitt eige nivå.

Det at foreldra såleis «fråtek» jentene sine moglegheita til å nå sitt potensiale i fotballen er noko som frustrerer Runar, saman med fleire av dei andre informantane skal vi også gå nærmare inn på i kapittelet om *foreldregruppene*. Ein av desse er Alex som fortel om problematikken og frustrasjonen rundt det å ikkje kjenne at ein får gitt jentene ei best mogleg

sportsleg utvikling. For å illustrere dette brukar han erfaringane sine frå heimlandet til samanlikningsgrunnlag:

Eg har kome i mange diskusjonar her i klubben, fordi eg meiner at viss ei jente er god nok så bør ho spele på det beste nivået. Eg bryr meg ikkje om ho er den beste på laget under, eller om dei taper om ho ikkje er med. Det betyr ingenting. Men det er vanskeleg å gjere dette på jentelaga, det har vore mykje «men d-u kan ikkje ta dei vekk frå venene sine» og «viss du tek dei vekk så kjem andre til å slutte, eller bli lei seg fordi dei ikkje blir teke opp». Vi har spelarar på J17 som burde trene fast hos seniorlaget, men som ikkje gjer det. Sorry, men viss dei skal bli god i fotball, så kan ein ikkje drive å dille med at dei alltid skal vere saman med venene sine. Slik det er no kjem alle i klubben med unnskyldningar for kvifor ein ikkje kan gjere det.

Det kan i tillegg tenkjast at litt av grunnen til at det er mindre problematisk med hospitering på gutesida, både frå foreldre og frå spelarane truleg kan vere at draumen om å kunne leve av fotballen framleis er langt meir reell for gutane enn for jentene, noko vi kjem til å gå nærmare inn på i kapittelet *draumen om ei fotballkarriere*.

Jørgen meiner at litt av løysinga på hospiteringsproblematikken truleg ligg i at vaksenpersonar rundt laget må bli flinkare til å snakke med jentene og foreldra deira om tematikken og spørje retoriske spørsmål som: *Viss det var du, kva ville du ha gjort? Du har jo det og det målet, skal du seie nei til moglegheita?* Og vidare forklare at jentene ikkje «sviktar» laget om dei vel å gå til eit høgare nivå. *Så vi burde bli flinkare til å snakke om det med jentene og foreldra, og der er vi ikkje gode nok. I staden blir vi tekne litt på senga kvar gong.* Foreldrenes rolle er også påpeika i tidlegare forskning (Bèki & Gàl,2013).

## 4.8 Draumen om ei fotballkarriere

I Skogvang (2006) kan ein lese at både jenter og gutar sit på ein draum om å verte profesjonelle fotballspelarar, men at draumen er langt meir realistisk og realiserbar for menn enn for kvinner. Som tidlegare nemnt fører den store mediemarksemda til at mannlege fotballspelarar sørgjer for betre økonomi i klubbane, samt mogleggjer ei utvikling av spelet og fotballen som yrkesveg. Dette fører til eit ytterlegare gap mellom moglegheitene og føresetnadane til jenter og gutar på fotballfeltet (Skogvang,2006). Dette er truleg også litt av årsaka til at Eriksen og Seland (2019) har kome fram til at jenters motivasjon og tru på eigne moglegheiter til å satse ser ut til å vere langt lågare enn kva dei er for gutar.

Også informantane i mi studie er inne på dette og fleire kan fortelje at som Kjell at *Gutar har vel litt meir det at dei ønsker å bli proff.* Også Johannes fortel om dette:

Eg trur gutane held litt lenger på draumen om å bli proff. Eg trur mange ikkje slepp den, nesten aldri på ein måte. Medan hos jentene så det er ikkje like reellt. Altså du kan spele fotball i andre divisjon i Norge og ha det som arbeid på herresida. Medan det på kvinnesida er veldig få som lever av fotballen.

Vidare fortel Johannes at han trur også dei manglande moglegheitene til å leve av fotball bidreg til at fleire jenter føler at dei må prioritere annleis, ta skule langt meir seriøst, velje andre idrettar og ikkje går «all in» på fotballen. Noko som truleg bidreg til dei tendensane Kjell har observert: *jentene er kanskje meir med for det sosiale*.

Lagergren og Fundberg (2015) har gjort liknande funn i sine studiar. Der skildrar dei mellom anna korleis ein fotballtrenar observerte to av sine mest talentfulle jenter bli meir og meir ufokuserte og umotiverte. Under ein samtale med jentene rundt kvifor det var slik, så kom det fram at dei opplevde det som sterkt urettferdig at dei mannlege klassekameratane hadde ei profesjonell karriere å sjå fram til, med mykje økonomisk og symbolsk kapital (i form av høge inntekter og status). Og at dette hadde toppa seg då rektor på skulen fortalde at skulen tok «gutane sine draumar på alvor» og at «gutane kjempar på for å nå denne draumen, medan jentene mister interessa for fotball rundt 8.klasse og gjer det heller betre på skulen». Jørgen fortel at nettopp denne haldninga er noko han finn særskilt urettferdig overfor jentene:

På for eksempel Varge IF er det ingen av jentene som tenar pengar på å spele fotball, det gjer mennene. Så det er lett å seie at jentene ikkje prioriterer fotballen nok, men dei er ikkje heilt på same linje, og då blir det feil å samanlikne dei. Og då blir det slik at dei krev og krev, men så klarer dei å vere 10 stykker på trening.

Informantane i mi studie skildrar til liks med Eriksen og Seland (2019), Skogvang (2006) og Lagergren og Fundberg (2015) at jenter ikkje berre har ei lågare tru på at dei skal kunne få ei fotballkarriere, men at dette også er den generelle haldninga i samfunnet. Dette påverkar jentenes val og prioriteringar, samfunnet signaliserer stadig overfor jentene at dei, om ein skal bruke Oloffssons (1989) ord, ikkje har nokon *sportsleg sjangs*.

## 4.9 Foreldregrupper

I forrige kapittel var vi inne på at foreldregruppa til jenter bidreg til å signalisere overfor jentene at ei framtidig fotballkarriere er ein lite realistisk draum. Korleis dette blir signalisert er noko av det eg skal gå nærare inn på i dette kapitlet. Informantane fortel alle at foreldregruppene til gute- og jentelaga skil seg frå kvarandre. Dette gjennom at foreldra er meir engasjerte og ambisiøse på gutane sine vegne, medan dei hos jentene er meir opptekne av det sosiale aspektet i fotballen. Dette illustrerer mellom anna Johannes og Runars utsegner: *Det er nok meir støy på gutesida. Der forventinga til spelaren og foreldra er at dette skal bli jobben min* (Johannes).

Det blir fortare pes på at gutane ikkje får det sportslege tilbodet eller oppfølginga dei treng. Medan kommunikasjonen på jentesida går mykje meir på det sosiale. Det er dei tinga

foreldra til jentene blir frustrert over, heller enn sportsleg utvikling. Viss guteforeldra ikkje føler guten får det han treng, så vil dei leige inn en trenar, medan på jentesida så handlar det mykje om at jenter ikkje blir inkludert på cup, eller ho går aleine, sterke klikkar, det er fokuset. Det kjem då an på om det handlar om kva som er viktig for jentene, eller om det handlar om kva foreldra tenkjer rundt fotballen og kven fotballen er for, og korleis fotball skal vere (Runar).

Mathilde har også reagert på at foreldra opptrer annleis over for dotter si enn overfor sonen sin, og at dette går ut over jentene sine moglegheiter til å nå sitt potensiale innan fotballen, og at haldninga til jenteforeldre er langt meir slik at alle skal behandlast *likt*, og at det skal vere eit nærmast leikprega trivselstiltak for jentene, heller enn ei prestasjonsgruppe:

Mange foreldre tenkjer at det er *jentefotball* dei driv med. Og då skal dei ha *lik* speletid og alle skal bli behandla *likt*, og det skal ikkje på nokon måte gjerast forskjell. Dei guteforeldra som har ungar som ikkje er like interesserte, for det er det det handlar om ofte, dei synest det er heilt greitt at sonen ikkje får spele like mykje, fordi dei veit at sonen er med for den sosiale biten. Medan jenteforeldra kan bli meir sinte viss dei føler at det er nokon ulikskapar. Dei identifiserer oftare dette som urettferdig behandling, og det er litt trist eigentleg, men det er faktisk sant. Det er det tradisjonelle kjønnsrollemønsteret som spelar inn: Vi må liksom vere så kjekke og snille med jentene fordi dei toler ikkje å bli forskjellsbehandla, eller «ååå... no vart ho så lei seg fordi at...». Medan karane blir behandla litt meir sånn «jaja, dei må tole det, ha deg på trening om du ikkje får spele».

Foreldregruppene sine haldningar til gute- og jentefotball, slik dei blir illustrerte av informantane i mi studie, reflekterer mykje av dei same argumenta som vi har vore inne på i haldningskapittelet om at samfunnet ikkje ser på *jentefotball* som *ekte* fotball, kombinert med mangelen på ei realistisk tru på at fotballen kan vere ei yrkesretning også for jentene. Såleis blir fotballaktiviteten for jentene noko som berre blir sett på som ein fritidsaktivitet, der jentene får vere i fysisk aktivitet, samstundes som dei er sosiale. Resultata av mi studie speglar seg såleis med mykje av det Lagergren og Fundberg (2015) fann i sine studiar av ungdomsfotball i Sverige. Ut i frå dette kan ein til liks med mi studie lese at jentenes interesse for fotball ikkje er noko sjølvstøtt for foreldra, noko som truleg kan knytast til Connells (2005) teoriar rundt hegemonisk maskulinitet og idealfemininitet: fotballen bryt med dei idealfeministiske verdiane og normene, og såleis er ikkje dette noko ein forventar at jentene skal vise ei utprega interesse for, og i alle fall ikkje etter at dei når puberteten. Altså syner både mi og Fundberg og Lagergrens (2015) studiar at foreldra verdset gutar og jenter si idrettsdeltaking på ulike grunnlag. Truleg har dette med å gjere at det hos gutane finns ei vidare yrkeskarriere innan fotballen med mykje økonomisk og symbolsk kapital.

## 4.10 Ulikskapar mellom kjønna

Er jenter og gutar grunnleggjande ulike når det kjem til tenkjesett, haldningar og kjensler? Er dei ulike i idrettssamanheng? I følgje Johannes er dette tenkjesettet eit inngrodd doxa i folk og

samfunn, noko som også har påverka konstruksjonen av sportsplanar og korleis vi behandlar jenter og gutar i fotballen:

Eg var ikkje med då den gamle sportsplanen blei laga, men eg tvilar på at det er veldig stor forskning bak han og ein har berre gjort antakingar om at jenter og gutar lærer ulikt og at jenter liker seg betre i samla grupper... slike støyter ein på heile tida, slikt folk trur stemmer, men som det finns veldig lite forskning på.

Lagergren og Fundberg (2015) er mellom dei som har prøvd å forstå dette, dei hevdar mellom anna at kvinner og menn blir plasserte i ulike kategoriar i fotballen fordi at kroppane deira er forventa å prestere ulikt. I følgje mi studie ser det derimot ut til at storparten av informantane også fortel om store ulikskapar mellom kjønna. Dei skildrar jentene som er langt meir lydhøyre, lojale, audmjuke, opptekne av fellesskapet og mindre interesserte i fotball enn gutane. Gutane skildrar dei som tøffare, meir individualistiske og prestasjonsorienterte enn jentene. Dette blir mellom anna illustrert av Kjell i Fuglevik IL, Runar i SK Bjørn og Eskild i Varge IF:

Eg opplev at jentene er meir lydhøyre, og at eg som trener må dyrke dei fram som litt meir individualistar enn kva dei er. Det å utfordre ein mot ein for eksempel er noko dei ikkje ofte gjer, då gir dei heller frå seg ballen. Dei vil ikkje stikke seg fram like mykje som gutane (Kjell).

Jentene er veldig opptekne av å vere flinke. Noko som av og til gjer at dei ikkje er like fandenivoldske når dei skal spele, det er ein del jenter som har det i seg men føler fortare på at dette her får dei ikkje til og så trekk dei seg kanskje litt tilbake då (Runar).

Jentene evnar i større grad å glede seg over prestasjonen til lagvenninna. Jentene blir sjølv sagt skuffa om dei ikkje får spele, men gutane er meir egoistiske. Der ein gut set fram brystkassa, så må eg jobbe meir mentalt med jentene. Jentene har ofte lågare sjølvtilit, er meir audmjuke, og fantastisk lærevillige, dei syg til seg ny læring heile tida. Jentene er veldig dedikerte og det er eit enormt potensiale i jentefotballen, berre ein får inn nok dyktige trenarar tidleg (Eskild).

Det interessante her er at informantane nyttar mange av kvalitetane som Connell (2005) nyttar til å skildre hegemonisk maskulinitet om gutane, medan dei nyttar seg av skildringar av idealfemininitet (Bjertnes, 2005; Connell, 2005) om jentene. Trass i dette signaliserer dei også eit ynskje om at jentene skal bli "likare" gutane, mellom anna gjennom å bli meir individualistiske og "sette fram brystkassa", noko som viser til at norma for den gode prestasjon i fotball framleis er herrefotball (Fasting & Sisjord, 2000). Også sosialiseringsteoriane til Bourdieu (1984) bidreg til å forklare korleis jenter tilpassar seg idretten, og korleis deira tidlegare erfaringar, tileigna kapitalar og habitus påverkar idrettsleg "smak", ferdigheiter og praksisar.

Det er likevel to informantar som skil seg litt frå resten av informantgruppa, det er informantane frå Havøy IL som begge meiner at det er få naturlege ulikskapar mellom kvinner

org menn, gutar og jenter i ungdoms- og seniorfotballen. I følgje Jørgen og Mathilde er dei ulikskapane ein finn i stor grad sosialt konstruerte ulikskapar heller enn biologiske. Difor har dei mellom anna funne stor nytte i at jentene og gutane trenar saman, trass i fysiske ulikskapar:

Eg synest ikkje at det er så store forskjellar her. Fordi dei trenar så mykje saman, og då lærer dei av kvarandre. Jentene lærer at viss du får ei tilbakemelding, så treng ho ikkje nødvendigvis å vere personleg kritikk, medan gutane lærer at fokus løner seg. Eg trur at du oppnår best resultat for begge dersom dei trenar saman mykje. Det er ein fordel å tenkje meir felles enn det tradisjonelt har blitt gjort. Ein ser veldig godt at, for vi på J15 har med nokon veldig gode gutar, og dei har også eit veldig stort utbytte av det. Det er klart at viss vi tenkjer talentutvikling så skal du jo ikkje berre spele saman med spelarar som er betre enn deg sjølv. Du skal også spele med dei som er på same nivå, og helst også litt med dei som er på nivået under. For du lærer ulike ting på ulike nivåa. Så eg trur at det er ein vinn-vinn situasjon for alle å spele saman, det jamnar ut forskjellane (Mathilde) .

I dette får dei mellom anna litt støtte frå Alex i Varge IF, han nemner at han ikkje syns jenter *bevegar* seg motorisk like godt som gutar. Noko han meiner har med å gjere at jenter og gutar driv med ulike aktivitetar heilt frå tidleg alder:

Jentene får frå ein tidleg alder ikkje same driv til å vere utandørs og drive med sporty ting, og eg trur det viser seg på teknikk og måten dei bevegar seg på. Om du har ein gut og ei jente som trenar 4 dagar i veka frå dei er 6-16 år ser eg ikkje korleis dei kan vere noko forskjellige.

Tendensane verkar å vere at dei fleste trenarane framleis ser på jenter og gutar i ungdomsfotballen som ulike, noko som også truleg fører til at jenter og gutar blir behandla om ulike, noko som på ny påverkar ein vidare konstruksjon av kjønn og oppretthalden av den hegemoniske dominansen på fotballfeltet. Det kan tenkjast at det å ha gutar og jenter er i same treningsgruppe kan utjamne ulikskapane i større grad, då dette truleg også kan føre til at jenter og gutar påverkar og utjamnar haldningane dei har lært seg gjennom tidlegare sosialisering, i tillegg til at trenarane då truleg gjer mindre forskjell på kjønna.

## 4.11 Oppførsel trenarar

I forrige kapittel konkluderte eg med at mange trenarar gjer ulikskapar i trening av gutar og jenter i ungdomsfotballen, noko som kan føre til ulikskapar mellom kjønna. I dette kapittelet skal eg gå nærmare inn på korleis trenarane oppfører seg i møte med kjønna og kva skilnad dei kjenner på at dei *må* gjere. Dette gjer seg særskilt sentralt om ein skal tru Norges fotballforbund si bok *Flest mulig – Lengst mulig – Best mulig: den store barne- og ungdomsfotballboka* (Larsen et al.,2011), der fotballtrenaren blir skildra som den viktigaste personen i sosialiseringsprosessen til fotballungdom i alderen 12 til 16 år. Trenarane i mi studie fortel at det fleire ting ein må ta omsyn til i samband med jenter og gutar, på seniornivå er det mellom anna snakk om ei langt yngre spelargruppe på kvinnesida:

Det blir oftast som å trene reine juniorlag på damesida. Sjølv om ein har mange unge spelarar på eit herrelag, så er konkurransen meir slik at trenaren kan stille større krav til gutane om dei skal få spele. Medan på damesida så er det meir slik at ein må tenkje på at alle skal få spele (Kjell).

Akkurat det Kjell her nemner om krav er noko som går at hos informantane, at trenarar i langt større grad stiller krav til gutespelarar enn til jentespelarar i ungdomsfotballen. Mathilde skildrar dette ved å seie at ho trur det er ein del trenarar som trenar *jentefotball* og ikkje fotball. Jørgen fortel at når jentene ikkje blir sett krav til i ungdomsåra, så blir overgangen til seniorfotballen tøffare enn kva han hadde trengt å vere.

Eg trur ein stiller ulike krav til jenter og gutar i ungdomsfotballen, jentene er ikkje like vande med å bli stilt krav til. Det er for mykje dill på ein del av jentetreningane, det skal liksom vere så leikprega. «Vi skal ha det kjekt, og det er kjekkest når ingen grin og så tel vi ikkje mål for då er det ingen som veit korleis det går». Eg er stikk motsett, eg utfordrar alltid jentene på trening med å spørje kven som vann kampen, og viss dei ikkje kan svare seier eg at det andre laget vann. For vi held på med konkurranseidrett, og på trening må det jo vere om og gjere å score flest mål og vinne kampen, då må du legge så pass i potten at du held styring på stillinga.

Kjell meiner at krava speglar dei forventingane trenarane har til spelargruppene, og at trenarane har høgare forventingar til gutane enn til jentene, noko som fører til at:

Trenarane stiller større krav til gutane, forventar meir fokus, at gutane er meir «på» jentene. Medan ein på jentesida godtek litt meir sånn fnising... Eg tenkjer på dei trenarane eg har sett som trener både gutar og jenter, så ser ein nokså tydeleg at dei stiller mindre krav til jentene.

Lagergren og Fundberg (2015) fortel også korleis klubben signaliserer overfor jentene korleis dei er takknemlege for at jentene spelar der, men at det ikkje nødvendigvis er viktig at dei spelar akkurat for deira klubb. Samt at klubbane har få eller ingen planar for korleis dei skal utvikle toppspelarar i fotball på kvinnesida. Jørgen skildrar også korleis, til liks med det Varge IF har nedfelt i sportsplanen sin, at det er meir akseptert at jenter vel bort treningar, til dømes viss det krasjar med handballen eller om dei har mykje skulearbeid:

Men hadde ein gut på Varge IF sagt han ville spele både fotball og handball, så hadde han ikkje blitt prioritert, nesten uansett kor god han er. Fordi då «satsar» ikkje han. Medan med jentene må vi heile tida passe på at fotballtreningane ikkje krasjar med andre aktivitetar, fordi då får vi med flest mogleg, lengst mogleg. På herresida får gutane oftare beskjed om at er du ikkje med på køyret no, så er du ikkje med vidare. Eg har sjølv gjort tilpassingar med spelarar som har spelt handball for å få dei med vidare. Til dømes gjennom å seie at no nærmar handballsesonen seg, då er det greitt at du reiser på handballtrening i staden for fotballtrening. Samstundes signaliserer eg då kanskje at fotballen ikkje er så viktig. Handballen kjem oss ikkje i møte på slike saker i det heile teke. I handballen stiller ein krav på same måte som ein gjer til gutane i fotballen. Så viss du har ei talentfull jente i både fotball og handball, så trur eg fotballen hadde strekt seg lengst for å få henne med vidare.

Det som Jørgen her skildrar må forståast i kontekst med det eg tidlegare har vore inne på angåande haldningar rundt fotball som ein *guteidrett* og moglegheitene jentene har til å leve av fotballen. For å oppretthalde eit tilbod for jenter i ungdomsfotballen verkar det å vere slik

at fotballklubbane vegrar seg for å stille for strenge krav til jentene, for å få dei med lengst mogleg. Då det ikkje er som med gutane, at det er ei sjølvfølgje at jenter spelar fotball. Samstundes kommuniserer ein kanskje også, som Jørgen er inne på, at fotballen for jenter ikkje er like viktig, og at jenter ikkje har dei same moglegheitene som gutane på fotballfeltet.

Mathilde skildrar sistnemnde faktor:

Om du er talentfull får du betre oppfølging som gut enn som jente. Det går på korleis folk ser på ein gut som er veldig talentfull. Det er akkurat som om det på ein måte er meir verdi i det. For kvar kan denne guten begynne å spele? Så er det ikkje heilt på same måten med ei jente som er god. Då blir det meir sånn «jaja, kretslaget kanskje», men ikkje noko sånn vidare ut i frå det da. Så eg trur det er fordi det heng att litt av gamle haldningar og synet på «jentefotball».

Det Mathilde her skildrar er ulikskapen i *fotballkapital* (Skogvang,2006) mellom gutar og jenter. I dette ligg det at ein talentfull gut i langt større grad realistisk kan drøyme om ei framtid med høge lønningar (økonomisk kapital) og status (symbolsk kapital) frå fotballfeltet enn kva ei jente kan. Dette fører til at dei allereie i barne- og ungdomsåra ofte blir behandla ulikt av samfunnet, trenarar, foreldre, kameratar, krets og klubb.

Eit anna tema som nokon av informantane i denne studien har vore inne på, er kommunikasjonsforma ein har til jenter og gutar. Mellom anna kan ein i transkriberingane lese utsegn som:

Gutane toler betre at ein er direkte med dei. Eller kanskje dei toler det like godt, men jentene byrjar fortare å grine for eksempel, og då er det litt meir ubehageleg å ta ting direkte, viss ein ser at dette blir ein sosialt ubehageleg situasjon. Så vi prøvar å kommunisere på ein litt annan måte. Så eg tenkjer at ein tilpassar kommunikasjon slik ein opplev at den fungerer. Og så opplev eg at nokon ting fungerer betre på jenter, medan andre ting fungerer betre på gutar. At vi tek litt mindre hardt i jentene er ei «kjend sak», så det er ei nyanse der da.

Dette utsegnet er tilnærma heilt likt dei utsegna som ein kan lese om i ein rapport i frå Norges tennisforbund angående kvinner og tennis (Giske et al., 2013). I denne kan ein til dømes lese utsegn som : «Gutter tåler direkte tale, jeg må stoppe opp og tenke hvordan jeg skal ordlegge meg, når jeg snakker med jenter». Samt at trenarane i Giske et al (2013) tydeleg signaliserte at dei fleste mannlege trenarane i prosjektet fann det enklare å forstå og kommunisere med gutar enn med jenter i treningssamanheng.

Det at trenarane kan kjenne på at dei kan vere *tøffare* i kommunikasjonen med gutar, heng truleg saman med haldningane til den typiske hegemoniske maskuliniteten som er rådande på fotballfeltet, der gutane tradisjonelt sett skal vere langt tøffare og tole meir (Connell,2005;Fundberg,2003), enn det som blir forventa etter jentenes idealfeminitet, der jentene blir skildra som skjøre, kjenslemenneske ein må vere litt meir forsiktig med (Connell,2005;Bjertnes,2005).

---

## 5. Konklusjon

Denne studien viser at jenter og gutar framleis arbeider under svært ulike strukturelle forhold og realitetar i ungdomsfotballen, dette har truleg ein konsekvens for moglegheitene jentene har til å tileigne seg kapital gjennom fotballfeltet og oppfylle sitt fulle potensiale i fotballen. Tydelegast syner dette att i kapittel 4.5.2 som syner at jentene har langt færre trenarar inn i mot laga sine, enn kva gutane har, noko både informantane og tidlegare forskning trur kan ha med den låge statusen jentefotballen har på feltet å gjere. Likevel har vi i ungdomsfotballen kome eit godt stykke på veg når det kjem til andre rammefaktorar som til dømes treningstider, treningsareal og utstyr (jf. kapittel 4.5.2).

Trass i dette formidlar informantane at kvinne- og herrespelarar på seniornivå framleis opplever store ulikskapar når det kjem til rammefaktorar rundt laga sine. Mellom anna får trenarane på seniornivå på herresida langt høgare lønningar, trass i at kvinnelaga i klubbane spelar på tilnærma same sportslege nivå. Dette er noko som verkar å vere eit doxa som ingen av dei stiller spørsmål med, og fleire av informantane hevdar at dette er heilt naturleg. I tillegg fortel informantane om eit anna opplegg rundt kampane til herrelaga i klubbane, og korleis klubbane generelt sett arbeider meir for å selje inn produktet herrefotball hos tilskodarar og lokalsamfunn. Dette skjer mellom anna gjennom mediemarksemd, sosiale media, profilering og opplegg rundt kampane. Trass i at kvinnefotballen er på full frammarsj i Europa, så verkar det ikkje i kapittel 4.6.3 til at dei lokale klubbane trur at kvinnefotball er eit produkt av verdi. Noko som understrekar det doxaet tidlegare forskning også syner: at herrefotball er norma, og at kvinnefotballen ikkje er *ekte fotball*. Dette tenkjesettet syner også att gjennom diskursen på fotballfeltet der A-laget framleis er herrelaget i klubben (jf. kapittel 4.6.2) og ein ser på bildebruken i sportsplanane at det maskuline hegemoniet, med menn i kampsituasjon, og idealfemininiteten, med kvinner som sit fint, smiler og/eller held rundt kvarandre, tydeleg blir presentert.

Dette er relevant også i ungdomsfotballen fordi denne mangelen på engasjement rundt den lokale damefotballen gir unge jenter eitt inntrykk av at fotballen ikkje er viktig, i alle fall ikkje så lenge du er jente. I tillegg fører det til at jentene manglar lokale førebilete innan fotballen, og draumen om å spele på det lokale A-laget på kvinnesida er nærmast ikkje-eksisterande. På same tid er draumen om å kunne leve av fotballen eit langt trongare nålaug å kome gjennom for jentene enn kva det er for gutane, noko som også ofte blir formidla til jentene både gjennom fotballen sjølv, media, foreldre, vener og det øvrige samfunnet. Desse faktorane påverkar

truleg kva moglegheiter og føresetnader jenter møter på fotballfeltet, talet på trenarar og i kor stor grad jentene vel å satse på og prioritere fotballen.

Samfunnets haldningar til jentefotballen, mangelen på realistiske moglegheiter for jentene til å leve av fotballen og fotballnorma som brot på idealfemininiteten fører også til at foreldra til jentene er langt mindre ambisiøse enn foreldra til gutane i kapittel 4.9. Denne studien syner at foreldra til gutane i større grad er meir ambisiøse og opptekne av den sportslege utviklinga til sønene, medan foreldra til jentene er meir opptekne av det sosiale rundt fotballen. Dette syner mellom anna at i kva krav foreldra stiller til klubb og trenarar, samt talet på foreldre som vel å melde seg til å hjelpe til rundt laga. Foreldra til jentene verkar å synest det er fint at jentene held på med fotball fordi det er sosialt og noko som held jentene i fysisk aktivitet, men berre så lenge det ikkje går ut over skulearbeid og andre idrettar dei held på med. Altså må ein heile tida passe på at det ikkje blir for mykje fotball, og at alle blir behandla likt i jentefotballen. Såleis får ein oftare problem til dømes i hospiteringsspørsmål hos jentelaga, då argumentet for å ikkje flytte dei beste jentene oppover for å gi dei god nok matching er at dette vil vere problematisk for den sosiale dynamikken i gruppa. Som vi ser i kapittel 4.7, verkar det til at det er viktigare å få med så mange som mogleg lenge, heller enn å sørgje for å gi dei beste moglegheita til å utvikle seg vidare. Såleis verkar det sosiale aspektet å bli sett på som viktigare enn talentutvikling i jentegruppene.

Dersom ein ser på jenteløftet (kapittel 4.4.4) så er det ofte store ulikskapar i korleis koordinatorane og trenarane i klubbane har opplevd dette i praksis. Noko av årsaka kan ha med at mange av forandringane har skjedd på eit meir administrativt nivå, samt at prosjektperioden enno i mange klubbar er i ei oppstartsfase, noko som truleg påverkar i kor stor grad dei ulike trenarane opplever ei direkte effekt av det i praksis. Det derimot mange av informantane nemner er at kretsen har innført jenteløftet, men gjer sjølve store ulikskapar på gutar og jenter. Mellom fortel dei i kapittel 4.5.4 at kretslaga på gutesida blir sende på samlingar på store stadionar, medan jentene har samlingar på meir tilfeldige baner, deltaking på eliteturneringar og liknande.

Fotballtrenarane i studien syner alle å vere engasjerte i og brenn for jentefotballen. Dei verkar å vere bevisste på at dei ikkje skal behandle jenter og gutar ulikt, likevel er dette noko dei inn i mellom ser seg nøydd til å gjere. Dette mellom anna grunna foreldregruppene, korleis jentene er blitt sosialiserte og haldningane i samfunnet. Mellom anna kjenner dei ofte på at dei må ta større høgde for det sosiale i jentegruppene, samt at dei ikkje alltid kan stille dei same krava som dei gjer på gutesida. Også koordinatorane erkjenner at det framleis er ulikskapar i

behandlinga av jenter og gutar i ungdomsfotballen i klubbane, og at klubbane såleis enno ikkje er i mål når det kjem til likebehandling av kjønna. Denne vissheita er viktig og sentral for det vidare arbeidet mot eit fotballfelt der jenter og gutar kan få like moglegheiter til å utvikle seg og trivest.

Det kan tenkjast at det å ha gutar og jenter oftare i same treningsgruppe kan utjamne ulikskapane i større grad, då dette truleg også kan føre til at jenter og gutar påverkar og utjamnar haldningane dei har lært seg gjennom tidlegare sosialisering, i tillegg til at trenarane då truleg gjer mindre forskjellar på kjønna. Dette er dog noko som krev meir forskning før ein kan seie noko sikkert.

## Litteraturliste

- Bèki, P. & Gàl, A. (2013). «*Rhythmic gymnastics VS boxing: Gender stereotypes from the two poles of female sport*». *Physical Culture and Sport. Studies and Research*, 58(1):5-16.
- Bergstrøm, I. I. (2014). «*Hvorfor er ikke kvinnefotball ordentlig kvinnefotball?*» *Kjønnsforskning.no* 24.4 [<http://kjonnsforskning.no/nb/2014/04/hvorfor-kvinnefotball-ikke-er-ordentlig-fotball>], lest 31.5.2020].
- Bjerrum Nielsen, H. & Rudberg, M. (1988). «Hur flickor blir flickor och pojkar blir pojkar». *Tidskrift för Genusvetenskap*, 1:28-42.
- Bjertnes, Hanne M. (2005). *Medieomtaler av mannlige og kvinnelige fotballspillere – En kvalitativ innholdsanalyse av Dagbladets tekster fra fotball VM i et kjønnsperspektiv* (Masteroppgave). Oslo: Norges Idrettshøgskole.
- Boeije, H. (2010). *Analysis in Qualitative Research*. Sage Publications Ltd.  
DOI: 10.5785/26-2-24
- Bourdieu, P. (1984). *Distinction: A Social Critique of the Judgement of Taste*. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bourdieu, P. (1986). The forms of capital. Richardson, J.E. (red). *Handbook of theory of research for the sociology of education* (s. 241-258). New York: Greenwood Press.
- Bourdieu, P. (1990). Programme for a sociology of sport. Bourdieu, P. (red). *In other words – Essays towards a Reflexible Sociology*. Cambridge: Polity Press
- Bourdieu, P. (1995). *Distinksjonen: En sosiologisk kritikk av dømmekraften*. Oslo: Pax.
- Bourdieu, P. (1996). *Symbolsk makt*. Oslo: Pax.
- Bourdieu, P. (1999). *Den maskuline dominans*. Oslo: Pax.
- Connell, R. W. (1987). *Gender and power. Society, the person and sexual politics*. Palo Alto, Ca: Stanford University Press.
- Connell, R.W (2005): *Masculinities* (2.utg.). Cambridge: Polity Press.
- Eliasson, I. (2009). *I skilda Världar* (doktoravhandling). Umeå: Umeå universitet.
- Eriksen, I. M & Seland, I. (2019). «Ungdom, kjønn og fritid». *NOVA-rapport 6/19*. Oslo: OsloMet.
- Fangen, K. (2010). *Deltagende observasjon*. (2.utg.). Bergen: Fagbokforlaget.
- Fasting, K. (2001). *Hvor går kvinneidretten*. Oslo: Norges Idrettsforbund/Norges idrettshøgskole.

- 
- Fasting, K., & Sisjord, M. K. (2000). «Kjønn og idrett». Imsen, G. (red.). *Kjønn og likestilling i grunnskolen*. Oslo: Gyldendal.
- Fundberg, J. (2003). *Kom igjen gubbar! Om pojkfotball og maskuliniteter*. Stockholm: Carlssons.
- Fundberg, J. & Lagergren, L. (2015). «Varför är det tjejer som spelar damfotboll? Om formande, genus och (re-)produktion av ojämställd idrott». *Scandinavian sportstudies forum*, 6:65–83.
- Føllesdal, D. & Walløe, L. (2004). *Argumentasjonsteori, språk og vitenskapsfilosofi*. (7.utg.). Oslo: Universitetsforlaget.
- Giske, R., Næsheim-Bjørvik, G. & Brunes, A. O. (2013). *Treningsledelse*. Oslo: Gyldendal.
- Goksøyr, M. og Olstad, F. (2002). *Fotball! Norges Fotballforbund 100 år*. Oslo: Norges Fotballforbund.
- Gulløv, E. & Højlund, S. (2003). *Feltarbejde blandt børn. Metodologi og etik i etnografisk børneforskning*. København: Hans Reitzels Forlag.
- Hjelseth, A. Hovden, J. (2014). Negotiating the status of women's football in Norway. An analysis of online supporter discourses. *European Journal for Sport and Society*, 11 (3), 253-277.
- Kvale, S. & Brinkmann, S. (2015). *Det kvalitative forskningsintervju* (3. utg). Oslo: Gyldendal Akademisk
- Larsen, Ø., Bergo, A., Smerud, L.G., Ommundsen, Y., Ronglan, L.T., Saltvik, J., Andersen, T.E., Apold-Aasen, S.B., Wiig, H. & Jordet, G. (2011). *Flest mulig – lengst mulig – best mulig: Den store barne- og ungdomsfotballboka*. Oslo: Akilles.
- Lien, M. (2019). Obos-sjefen sier han fikk nei da de ville sponse norsk kvinnefotball med millioner. *Morgenbladet* 11.6.2019  
[<https://morgenbladet.no/aktuelt/2019/06/obos-sjefen-sier-han-fikk-nei-da-de-ville-sponse-norsk-kvinnefotball-med-millioner> lest 31.5.2020]
- Lippe, G. von der. (2007). *Kvinnelige fotballspillere har ikke baller*.  
[[http://www.idunn.no/file/ci/5158276/samtiden\\_2007\\_04\\_kvinnelige\\_fotballspillere\\_har\\_ikke\\_baller.pdf](http://www.idunn.no/file/ci/5158276/samtiden_2007_04_kvinnelige_fotballspillere_har_ikke_baller.pdf). Lest 15.5]
- Messner, M., Margaret, C. & Jensen, K. (1993). «Separating the Men from the Girls: The Gendered Language of Televised Sports». *Gender and Society*, 7 (1):121-137.
- Messner, M. A. (2000). «BARBIE GIRLS VERSUS SEA MONSTERS: Children Constructing Gender». *Gender & Society*, 14(6):765–784.

- Norges fotballforbund. (2018). *Akademiklassifiseringsrapporten*. Oslo: NFF  
[[https://www.fotballtreneren.no/images/PDFfiler/INFOSKRIV\\_AKADEMIKLASSIFISERING4.pdf](https://www.fotballtreneren.no/images/PDFfiler/INFOSKRIV_AKADEMIKLASSIFISERING4.pdf), 5.6.2019].
- Norges fotballforbund. (2018). *Jenteløftet*. Oslo:NFF  
[<https://www.fotball.no/kretser/nordmore-og-romsdal/klubb-leder-og-trener/jenteloftet/>]
- Norges fotballforbund. (2019a). *Bestemmelser i ungdomsfotball*. Sist henta frå:  
[<https://www.fotball.no/lov-og-reglement/spilleregler/spilleregler-og-retningslinjer---ungdomsfotball-13-16-ar/> lest 5.6.19]
- Norges fotballforbund. (2019b). *Kvalitetsklubb: Sportsplan*. Sist henta frå:  
[<https://www.fotball.no/globalassets/klubb-og-leder/kvalitetsklubb/niva1/sportsplan.pdf> lest 31.5.]
- Norges fotballforbund. (2019). *Årsrapport*. Oslo: NFF  
[<https://idrettsforbundet.sharepoint.com/sites/NFFverktøykasse/Delte%20dokumenter/Forms/AllItems.aspx?id=%2Fsites%2FNFFverktøykasse%2FDelte%20dokumenter%2Fforbundstinget%2FA%CC%8Arssrapport%5F2019%2Epdf&parent=%2Fsites%2FNFFverktøykasse%2FDelte%20dokumenter%2Fforbundstinget&p=true&originalPath=aHR0cHM6Ly9pZHZldHRzM9yYnVuZGV0LnNoYXJlcG9pbmQuY29tLzpiOi9zL05GRnZlcm0b3lrYXNzZS9FYjI3MUplVlN3NUJrcjJQTEhBQ2QxSUJndTJKVzVFbHZXZEREbkFkeGlEd2xnP3J0aW1lPXV1bmRlV2dGMkVn>, lest 31.5.].
- Norges fotballforbund. (2020). *Strategiplan 2020 - 2023*.  
[<https://www.fotball.no/tema/nff-nyheter/2020/strategiplan-2020-2023/> lest 31.5]
- Norges fotballforbund. (2020). *Årsrapport 2019*.  
[<https://www.fotball.no/tema/nff-nyheter/2020/folg-forbundstinget-2020-her/> lest 31.5]
- Olofsson, E. (1989). *Har kvinnorna en sportslig chans? Den svenska idrottsrörelsen och kvinnorna under 1900-talet*(doktoravhandling). Umeå: Pedagogiska institutionen, Umeå universitet.
- Patton, M. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. Thousand Oaks, Ca: Sage, s. 169-186.
- Pfister, G. (2015). *Assessing the sociology of sport: On women and football*. København: University of Copenhagen.
- Ringdal, K. (2013). *Enhet og mangfold. Samfunnsvitenskapelig forskning og kvantitativ metode*, 3. utg. Bergen: Fagbokforlaget

- 
- Skogvang, B. O. (2006). *Toppfotball - et felt i forandring*. Doktoravhandling. Oslo: Norges idrettshøgskole.
- Skogvang, B. O. (2009). The sport/media complex in Norwegian football. *Soccer and Society*. 10(3):438-458.
- Skogvang, B. O. (2013). 'Players' and coaches' experiences with the gendered sport/media complex in elite football.' Pfister & Sisjord (red.) "*Gender and Sport- Changes and Challenges*. Münster: Waxmann.s.103-122.
- Skogvang, B. O. (2014). «Herrefotballnormen gir ulik status for kvinner og menn som spiller fotball på elitenivå». von der Lippe og Hognestad (red.) *Kjønn og makt i idrett og friluftsliv*. Novas forlag, s. 155-179.
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelser. En innføring i kvalitativ metode* (5. utg). Bergen: Fagbokforlaget.
- Wadel, C. (2014). *Feltarbeid i egen kultur*. (1 utg.). Oslo: Cappelen Damm.

## **Tabelloversikt**

Tabell 1: Oversikt over trenarane i prosjektet.....20

Tabell 2: Oversikt over informantane i prosjektet.....21

---

## Vedleggsoversikt

Vedlegg 1: Godkjenning frå NSD

Vedlegg 2: Informasjonsskriv til trenarar og koordinatarar

Vedlegg 3: Samtykkeskjema

Vedlegg 4: Intervjugal trenarar

Vedlegg 5: Intervjugal koordinatarar

Vedlegg 6: Observasjonsskjema

## Vedlegg 1: Godkjenning frå NSD

### NSD sin vurdering

#### Prosjekttittel

Likskapar og ulikskapar i treningskvardagen og talentutviklinga til gutar og jenter i ungdomsfotballen

#### Referansenummer

284574

#### Registrert

23.09.2019 av Vetle Dagfinrud - [REDACTED]

#### Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskolen i Innlandet / Fakultet for helse- og sosialvitenskap / Institutt for folkehelse og idrettsvitenskap

#### Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Bente Ovedie Skogvang, [REDACTED]

#### Type prosjekt

Studentprosjekt, masterstudium

#### Kontaktinformasjon, student

Vetle Johan Dagfinrud, [REDACTED]

#### Prosjektperiode

24.09.2019 - 31.05.2020

#### Status

24.10.2019 - Vurdert

#### Vurdering (2)

---

##### 24.10.2019 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg 23.09.19. Behandlingen kan starte.

---

## MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: [https://nsd.no/personvernombud/meld\\_prosjekt/meld\\_endringer.html](https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html)

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

## TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 30.10.2020.

## LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

## PERSONVERNPRINSIPPER NSD

vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

## DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

## FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

Dersom du benytter en databehandler i prosjektet må behandlingen oppfylle kravene til bruk av databehandler, jf. art 28 og 29.

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

## OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

---

## Vedlegg 2: Informasjonsskriv til Trener/Koordinator

*Masterprosjekt ved Høgskulen i Innlandet: Likskapar og ulikskapar i treningskvardagen og talentutviklinga til gutar og jenter i ungdomsfotballen.*

Prosjektleiari: Vetle Dagfinrud (Masterstudent)

Hovudvegleiari: Førsteamanuensis Bente Ovedie Skogvang

### Førespurnad om deltaking i forskingsprosjekt

Eg er masterstudent i Idrett og kroppsøving ved høgskulen i Innlandet, på prosjektet Likskapar og ulikskapar i treningskvardagen og talentutviklinga til gutar og jenter i ungdomsfotballen. I denne samanhengen gjennomfører eg eit forskingsprosjekt med fokus på ungdomsfotballen. Hensikta er å gi eit bidrag til eit forskingsfelt som ein har relativt lite norsk forskning på. I tillegg til å bidra til bevisstgjerings- og moglege haldningsendringar innan praksisfeltet.

Difor ynskjer eg å kome i kontakt med klubben dykkar, og deg som trenar/koordinator i ungdomsfotballen. Eg ynskjer å observere deg i treningsøkta, samt gjennomføre intervju med deg som trenar/koordinator. Observasjonen vil finne stad i under treningar som du allereie har med laget. Eg vil vere ein passiv tilskodar og berre observere kva som føregår under økta. Bakgrunnen for observasjonen er at eg ynskjer å undersøke korleis trenaren opptrer i treningssituasjon. Det som registrerast på bakgrunn av observasjonen skal først og fremst nyttast som eit utgangspunkt for seinare intervju.

Intervjua vil både handle om mine observasjonar og opplevinga av kjønn og fotball, sportsplanen til klubben og det tilbodet jenter og gutar får i ungdomsfotballen i norske klubbar i dag. Intervjuet vil finne stad ved passande høve og stad for deg. Eg kjem til å nytte notat, samt bandopptakar under intervjuet, og det er estimert til å vare i rundt éin time. Gjennomføringa er planlagt til å finne stad i tidsrommet September til November.

Det er heilt frivillig å delta i prosjektet, og du står til ei kvar tid fritt til å trekkje seg frå studien. Alle opplysingar vil bli anonymiserte og det vil bli gitt fiktive person- og stadnamn. Endeleg anonymisering av datamateriale vil gjerast ved prosjektslutt, seinast 30.10.2020. Forskar har teieplikt og alle opplysingar blir konfidensielle mellom forskar og deltakar. Prosjektet er meldt inn til Personvernombudet for forskning, NSD.

Dine rettar som deltakar i studien: Så lenge du kan identifiserast i datamaterialet, har du rett til innsyn i kva for personopplysingar som er registrert om deg, å få retta personopplysingar

om deg, få sletta personopplysingar om deg, få utlevert ein kopi av dine personopplysingar (dataportabilitet), og å sende klage til personvernombudet eller Datatilsynet rundt behandlinga av dine personopplysingar.

Dersom de har nokon spørsmål, ta kontakt på tlf: [REDACTED], eller på e-post:

[REDACTED]

Med venleg helsing

Vetle Johan Dagfinrud, Masterstudent ved Høgskulen i Innlandet

Telefonnummer: [REDACTED]

Mailadresse: [REDACTED]

Førsteamanuensis Bente Ovedie Skogvang

Mail: [REDACTED]

Telefon: [REDACTED]

---

### Vedlegg 3: Samtykkeerklæring

På oppdrag frå Høgskulen i Innlandet har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlinga av personopplysingane i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dersom du har spørsmål til studien, eller ynskjer å nytte deg av dine rettar, ta kontakt med:

Høgskulen i Innlandet ved Bente Ovedie Skogvang, på e-post: [redacted] [eller](#)  
telefon: [redacted]

Vårt personvernombod: Hans Petter Nyberg på e-post [redacted] eller telefon.: [redacted]

NSD – Norsk senter for forskningsdata AS, på e-post: [personverntjenester@nsd.no](mailto:personverntjenester@nsd.no) eller telefon: 55 58 21 17.

Eg har lese informasjonsskrivet og er kjend med at deltakinga i prosjektet er frivillig, og at eg når som helst kan trekkje meg.

Eg har motteke og forstått informasjon om prosjektet *Likskapar og ulikskapar i treningskvardagen og talentutviklinga til gutar og jenter i ungdomsfotballen*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Eg samtykker til:

- ☐ å delta i *intervju*
- ☐ å delta i *observasjon*

Eg samtykker til at mine opplysingar blir behandla fram til prosjektet er avslutta, ca. 30. oktober 2020.

---

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

## Vedlegg 4: Intervjugal trenarar

- Alder:
- Kjønn:
- Relevant erfaring: (spelar og trenar)
- Relevant utdanning:
- Anna utdanning?
- Yrke:
- Foreldres utdanning/yrke:
- Kvar ein kjem i frå:
- Kven trenar h\*n no:
  - Kvifor blei du trenar?
  - Kan du beskrive deg sjølv som trenar?
  - Kva kvalitetar meiner du at ein god trenar i ungdomsfotballen bør ha?
  - Kva med din trenarstil meiner du kan vere ein fordel/ulempe?
    - Kvifor og korleis?
  - Korleis opplev du i praksis jenteløftet i dykkar klubb?
  - Korleis er prioriteringane av gutelaga/jentelaga i klubben?
    - Til dømes: utstyr, treningstid, treningsareal, turneringar etc.
  - Kvifor har gutane fleire treningar i veka enn dei jamaldrande jentene?
  - Kva for ulikskapar finn ein på jenter og gutar i idrettssamanheng?
  - Korleis er det å trene jenter og gutar i ungdomsfotballen. (eventuelt korleis trur du det er?)
  - Er det ulikskapar i korleis jenter og gutar blir trene/følgd opp?
    - I så fall kan du utdjupe det?
  - Er det forskjell i korleis det er å trene jenter i ungdomsfotballen no, samanlikna med korleis det var for nokon år sidan?
    - Kan du utdjupe dette?
  - Merkar ein ulikskapar i forventingane til foreldregruppene til gutar og jenter?
    - I så fall korleis?
    - Kvifor trur du at det er slik?
  - Tenker du at jenter og gutar blir behandla ulikt av trenere?
    - Kva skyldast det?

- Opptrer du sjølv annleis under trening av jenter og gutar?
  - Korleis?
  - Kvifor?
- Kor mange trenarar er det i trenarteamet rundt laget ditt?
  - Korleis var det når du trena motsett kjønn? Evt. korleis trur det hadde vore når du trena motsett kjønn?

Avsluttingsspørjemål: Noko anna du har på hjartet?

## Vedlegg 5: Intervjugal koordinatarar

*Korleis påverkar strukturelle faktorar treningskvardagen og talentutviklinga til gutar og jenter i fire klubbar på Vestlandet?*

*Korleis opptrer fotballtrenarar overfor gutar og jenter i ungdomsfotballen i fire klubbar på Vestlandet?*

*Kva for likskapar og ulikskapar finns med omsyn til kjønn i ungdomsfotballen i fire klubbar på Vestlandet?.*

### Generell del:

- Alder:
- Kjønn:
- Relevant erfaring: (spelarerfaring og trenarerfaring)
- Relevant utdanning:
- Anna utdanning:
- Yrke:
- Foreldres utdanning/yrke:
- Kvar ein kjem i frå:
- Kven trenar h\*n no:
  
- Kvifor trur de at fleire gutar enn jenter spelar fotball?
  - Har de nokre konkrete tiltak for å auke deltakelsen/hindre fråfall i ungdomsåra?
- Kva for tiltak har de innført i samband med jenteløftet/for å auke kvaliteten på utviklingsarbeidet hos jentene i dykkar klubb?
- Korleis trur du at det auka fokuset på jentefotballen vil kunne påverke klubben?
- Er det ulikskapar i korleis jenter og gutar blir trene/følgt opp?
  - I så fall kan du utdjupe det?
- Kvifor har gutane fleire fellestreningar i veka enn dei jamaldrande jentene?
- På gutesida er det (tilpass til kva tilbod dei har i den enkelte klubb her). Korleis kan det opplevast å måtte hoppe over dei utviklingstrinna som er definerte for den aldersgruppa(17-19 år) hos jentene?
- Kva trur du er konsekvensen av dei «manglande» utviklingstrinna?
- Har de nokre strategiar for å lette overgangen mellom jente 16 og seniorfotballen?

---

- Har de konkrete planar for å hindre fråfall i denne aldersgruppa (når dei på gutesida spelar juniorfotball)?

- Merkar ein ulikskapar i forventingane til foreldregruppene til gutar og jenter?
  - I så fall kva ulikskapar eller likskapar?

Avsluttingsspørjemål: Noko anna du har på hjartet?

### **Spørsmål til sportsplanen til klubb 1:**

- Eg har lese sportsplanen, kan du seie noko generelt om kva de tenkjer om den og korleis de jobbar med den?
  - Er du klar over at det i sportsplanen er ulike læringsmål og krav til jenter versus gutar i ungdomsfotballen?
    - Kva meiner du om det?
    - Kvifor er det nødvendig?
  - I sportsplanen står det at ein skal legge til rette slik at jentene skal sleppe å prioritere/velje vekk andre aktivitetar. Kvifor gjeld ikkje det same på gutesida?
  - Kvifor er det lagt opp til at G14 skal lære taktiske omgrep (nokre dømer), medan det ikkje er nemnt at J14 skal det?
  - Korleis trur du akademiklassifiseringa vil påverke forskjellane mellom jente og gutefotballen?
  - Har de ulike budsjett når det kjem til jentefotballen og gutefotballen ?
    - I turneringsbestemmelsane i sportsplanen kjem det fram at gutelaga skal delta på relativt kostbare turneringar (nøyaktig kva) medan jentene skal (nøyaktig kva). Korleis blir desse turneringane finansiert?
  - Kvifor står det på gutesida at laget skal ha ein eigen keepertrenar, når det ikkje står på jentesida?
  - Kvifor er strukturen lagt opp slik at damelaget skal delta på trenarforum saman med aldersbestemte, medan herre og rekrutt skal ha eit eige trenarforum?
  - Kvifor har de valt i sportsplanen å definere seniorlaga som «damelaget» og «A-laget»?
- 

### **Spørsmål til sportsplan klubb 2**

- Kvifor står det spesielt understreka at de skal etterstreve juniorlag på gutesida, men ikkje på jentesida?
-

**Spørsmål til sportsplan klubb 3:**

- I sportsplanen dykkar skil de ikkje på kjønn. Er kjønnsnøytralitet noko de har vore bevisste på i utviklinga av sportsplanen?
  - Korleis jobbar de med dette og kvifor?

## Vedlegg 6: Observasjonsskjema

**Tid:**

**Alder trenar:**

**Kjønn trenar:**

|                        |                                                             |
|------------------------|-------------------------------------------------------------|
| <b>Rammefaktorar</b>   | <b>Treningsbane (ute/inne, størrelse, underlag ++)</b>      |
|                        | <b>Utstyr (kjegler, ballar, etc.)</b>                       |
|                        | <b>Utstyret til spelarane (fotballsko, påkledning etc.)</b> |
|                        | <b>Tal på trenarar, evt. andre vaksenpersonar</b>           |
|                        | <b>Anna:</b>                                                |
| <b>Gang i treninga</b> | <b>Oppvarming</b>                                           |
|                        | <b>Hovuddel</b>                                             |
|                        | <b>Avslutting</b>                                           |

---

|                      |                                                          |
|----------------------|----------------------------------------------------------|
| <b>Kommunikasjon</b> | <b>Bruk av taktiske omgrep</b>                           |
|                      | <b>Instruksjonsmetode (utvikling/handlingsorientert)</b> |
|                      | <b>Feedback (positiv/negativ)</b>                        |
| <b>Leiingsstil</b>   | <b>Autoritativ</b>                                       |
|                      | <b>Autoritær</b>                                         |
| <b>Evt. Anna</b>     |                                                          |